

АНАЛИЗ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА

За периода от 1 януари до 30 септември 2024 година

В контекста на съвременната миграционна политика и защитата на правата на бежанците, Държавната агенция за бежанците (ДАБ) играе ключова роля в осигуряването на защита и спазване на правата на лицата, търсещи международна закрила в Република България. Като независима институция, ДАБ е натоварена със задължението да оценява молбите за международна закрила, да осигурява необходимата помощ на бежанците и да гарантира спазването на международните и националните стандарти за защита на правата на човека.

Въпреки усилията на ДАБ, решенията, взети от председателя или заместник-председателя на агенцията, могат да бъдат обжалвани пред Административния съд в София-град (АССГ) и Върховния административен съд (ВАС). Тази възможност за обжалване е от съществено значение за правната защита на чуждите граждани, тъй като предоставя механизъм за контрол и преглед на действията на администрацията. Чрез тези съдебни инстанции се осигурява допълнителна проверка на законосъобразността и целесъобразността на решенията на ДАБ, което е от особено значение в контекста на правото на защита и правото на справедлив процес.

В България, както и в много други държави, съдебните решения по административни дела в сферата на бежанското право отразяват сложността и динамиката на правната рамка, в която функционира системата за убежище.

Целта на настоящия анализ е да разгледа ключови съдебни решения, свързани с административните процедури по бежанско право, с акцент върху интерпретацията на закона и неговото приложение в практиката. Чрез анализ на конкретни случаи ще бъдат идентифицирани тенденции в съдебната практика, които могат да окажат влияние върху правилното прилагане на закона за лица търсещи международна закрила.

Съдебните решения, които отменят или изменят актовете на ДАБ, оказват влияние върху практиката на агенцията, като могат да наложат изменения в процедурите и правилата за работа.

Агенцията следи решенията на съда, за да осигури съответствие с правната практика и да адаптира своите действия в съответствие с новите правни принципи.

За отчетния период 1 януари – 30 септември 2024 година по дела образувани по реда на Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/ е осъществено процесуално представителство от юрисконсулти от дирекция „Качество на процедурата за международна закрила“ /КПМЗ/ общо на 311 съдебни заседания, съответно по 222 дела пред Административен съд София-град /АССГ/ и 89 дела пред Върховния административен съд /ВАС/.

Съдебния анализ включва анализ на постановените съдебни актове, относно:

- I. Решения на председателя на ДАБ, с които е отказано предоставяне на международна закрила на сирийски граждани, приемайки Република Турция като трета сигурна държава по смисъла на закона (§ 1, т. 9 от ДР на Закона за убежището и бежанците (ЗУБ));
- II. Процедура по събиране на семейства на основание чл. 34 от ЗУБ - зачитане на целостта на семейството, висшия интерес на детето и предоставяне на хуманитарен статут по чл. 9, ал. 8 от ЗУБ по отношение на „лица от уязвима група;
- III. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Руска федерация срещу решения на административния орган за отказ от предоставяне на международна закрила;
- IV. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Сирия, Афганистан, Пакистан, Бангладеш, лица без гражданство, Ирак, Иран, Либия, Ливан, Мароко, Египет, Нигерия, Конго, Зимбабве, Ангола, Гамбия, Кот Д Ивоар, Саудитска Арабия, Камерун, Сенегал, Сомалия, Беларус, Грузия, Сърбия, Узбекистан, Шри Ланка, Турция и Украйна срещу решения на административния орган за отказ да бъде предоставена международна закрила;
- V. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от чужди граждани с отказ от предоставяне на международна закрила, поради постъпила в ДАБ при МС информация от Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), че чуждите граждани представляват заплаха за националната сигурност;
- VI. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани с предоставена международна закрила срещу решения на административния орган за отнемане на предоставена закрила.

I. Решения на председателя на ДАБ, с които е отказано предоставяне на международна закрила на сирийски граждани, приемайки Република Турция като трета сигурна държава по смисъла на ЗУБ

От началото на 2024 г. бяха постановени значителен брой съдебни решения в полза на административния орган, в които се приема, че кандидатът за международна закрила не е непосредствено повлиян от ситуацията в държавата си по произход. В тези случаи молителят е пребивавал значителен период от време в трета страна, в която е установено, че са налице нормални условия за живот. Приема се, че няма непосредствена опасност за чужденеца, която да обоснове предоставянето на хуманитарен статут. Тези случаи касаят основно сирийски граждани, търсещи международна закрила в Република България. Съдът приема, че завръщането в Сирия е неподходящо от гледна точка на личната безопасност на чужденците.

В повечето от случаите кандидатите са пребивавали легално, имали са достъп до пазара на труда, образование, здравни грижи и социални услуги.

В тази група решения важно значение имат справките изготвяни от дирекция „Международна дейност“ на ДАБ при МС, на които съдът се уповава, анализирайки ситуацията в страната по произход и в страната на обичайно пребиваване на чужденците. Позовавайки се на тях съдебните състави стигат до извода, че са изпълнени кумулативните изисквания на закона за приемане на държавата като трета сигурна страна.

В процесните решения, съдът е разгледал подробно данните от официалните справки за обстановката в Сирия и Турция и е мотивирал решенията си именно с установеното в тях актуално положение в държавата на произход на чужденеца и в Република Турция, както и продължителното пребиваване за период по-дълъг от 6 месеца.

Необходимо е да се отбележи, че Република Турция запазва географското ограничение на Конвенцията за бежанците от 1951 г. и я прилага само за бежанци с произход от европейски държави. Във връзка с посоченото обстоятелство, през месец април 2013 г. е приет всеобхватен, насърчен от Европейския съюз (ЕС) Закон за чужденците и международната закрила, който установява специална правна рамка за убежището в Република Турция и потвърждава задълженията на Република Турция към всички лица, нуждаещи се от международна закрила, независимо от страната им на произход. Според Службата на Върховния комисар за бежанците на ООН (ВКБООН), европейското законодателство в областта на убежището и миграцията е ясно видимо в турското законодателство в областта на убежището благодарение на тази реформа, като са приети следните правно регламентирани възможности по отношение на сирийските граждани, находящи се на територията на Република Турция:

Всички сирийски бежанци, които търсят закрила в Република Турция, са обхванати от режима на временната закрила, включително тези, които не могат да представят никакви документи за самоличност от Сирия. На ползващите се от временна закрила е осигурена закрила и помощ в Турция, което включва:

- правото на оставане и престой в Турция до намиране на по-трайно решение на ситуацията, в която се е оказало съответното лице;
- защита срещу принудително връщане в Сирия;
- достъп и осигуряване на най-основните права и потребности на съответните лица.

Приетият в Турция *Регламент за временната закрила* обхваща и правно урежда набор от права, услуги и помощ за ползвателите на временна закрила. Въпросните права, услуги и помощ включват достъп до здравеопазване, образование, социално подпомагане, психологическа подкрепа и достъп до пазара на труда. Според текста на чл. 3, буква f) от турския Регламент за временна закрила, в Република Турция под термина „временна закрила“ се разбира: „Статут на закрила, предоставян на чужденци, които са били принудени да напуснат страните си на произход и не са в състояние да се завърнат в тези страни и са пристигнали или пресичат турските граници масово, за да търсят спешна и временна закрила и чиито молби за международна закрила не могат да бъдат оценени на индивидуална основа“.

Съгласно чл. 9, ал. 1 на посочения Регламент, решението за временна закрила се взема от Министерския съвет (след 2018 г. от президентската институция) по предложение на Министерство на вътрешните работи. Турското правителство, чрез провинциалните си управления, издава идентификационни документи за временна закрила на лицата, чиито регистрационни процедури са приключили. Идентификационният документ за временна закрила дава право на оставане/престой на територията на Турция. Турските власти предлагат защита срещу връщане на всички неевропейски лица, търсещи убежище, които отговарят на определението за бежанец съгласно Конвенцията на ООН за статута на бежанците от 1951 г. Властите

продължават да прилагат правната рамка и процедурните гаранции за лицата, които търсят или се нуждаят от международна закрила. Правителството на Турция си сътрудничи с ВКБООН и с други хуманитарни организации при предоставянето на закрила и помощ на условни бежанци, завръщащи се бежанци, лица без гражданство, кандидати за международна закрила, притежатели на статут и лица, ползващи се с временна закрила. Република Турция се явява трета сигурна страна за сирийския гражданин и с оглед разясненията дадени от ВКБООН в Правните съображения относно връщането на лица, търсещи международна закрила от Гърция в Турция, публикувани на сайта на ВКБООН (Legal considerations on the return of asylum-seekers and refugees from Greece to Turkey as part of the EU-Turkey Cooperation in Tackling the Migration Crisis under the safe third country and first country of asylum concept - <https://www.unhcr.org/protection/operations/56f3ec5a9/legal-considerations-re-turning-asylum-seekers-refugees-greece-turkey-under.html>), във връзка с понятията сигурна трета страна и първа страна на убежище съгласно Сътрудничеството между ЕС и Турция в контекста на мерките за миграционната криза.

1. От анализа на решенията, с които се потвърждава индивидуалния административен акт се открояват следните решения:

В решение № 1553/11.03.2024 г., по адм. Дело 10730/2023 г. на 21-ви състав по описа на АССГ, в мотивите си съдът е посочил: „намира, че административния орган правилно е съобразил събраните доказателства по делото. Правилно в решението е прието, че същият е пребивавал в трета държава, различна от държавата му по произход, и че същата представлява „трета сигурна държава“ по смисъла на §1, т.9 от ДР на ЗУБ. Същият, при постановяване на решението, е изпълнил задължението си, регламентирано в чл. 75, ал. 2 от ЗУБ при произнасяне на молбата за статут да прецени всички относими факти, свързани с личната положение на молителя, с държавата му по произход или с възможността да се ползва от закрилата на друга държава. Административният орган правилно е приложил закона и не е допуснал съществено нарушение на административно-производствените правила, което да представлява основание за отмяна на обжалвания акт“.

В решение № 1027 от 15.02.2024 г. по адм. д. № 8800/2023 г. по описа на 11 състав, АССГ в мотивите на съдебното решение е констатирано следното: „Производството е протекло при спазване на процедурите, регламентираны в закона и приложимата европейска директива. Счита се, че декларираната причина да напусне Сирия, впоследствие и от Република Турция е личен, социално-икономически характер и е извън обхвата на ЗУБ.

В решение № 2341 от 28.02.2024 г. по адм. д. № 1481/2024 г. по описа на ВАС образувано по касационна жалба на сирийски гражданин в мотивите на съдебното решение е констатирано следното: „съдът е приел, че административния акт е издаден от компетентен орган, при спазване на изискването за писмена форма, като не са допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила и материалния закон. Посочил е, че председателят на ДАБ е анализирал поотделно и в съвкупност изложените от жалбоподателя, чрез законния му представител обстоятелства от бежанската му история и обосновано е приел, че не са налице основанията по чл. 8 и чл. 9 ЗУБ за предоставяне на статут на бежанец и хуманитарен статут. Посочено е, че не може да се направи извод, че изложените от жалбоподателя факти съдържат обстоятелства по чл. 8, ал. 1 ЗУБ. Установено е от приетите справки, че в Република Турция жалбоподателят няма основания да се опасява за живота или свободата си поради раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение; не е изложен на опасност от преследване или

тежко посегателство, като изтезание, нечовешко или унизително отнасяне, или наказание, защитен е от връщане до територията на страната по произход и съществува възможност да поиска статут на бежанец и при предоставянето му да се ползва от международна закрила като такъв“. При липсата на отменителни основания по чл. 146 от АПК, съдът е приел подадената жалба за неоснователна и я отхвърлил.

В решение № 1420 от 07.02.2024 г. по адм д. № 7359/2023 г. по описа на ВАС образувано по касационна жалба на сирийски гражданин в мотивите на съдебното решение е констатирано следното: „Неоснователно е твърдението на касатора, че административният орган и съдът не са събрали и обсъдили актуалната информация за състоянието на сигурността в Република Турция, както и че не следва да се приема, че тя е "трета сигурна държава". По делото са представени справки – МД-401/30.06.2022 г.; МД-656/17.10.2022 г. и ЦУ-1976/12.12.2023 г. за актуалната обстановка и положението на чужденците, търсещи международна закрила в Република Турция, изготвени в съответствие с "Методология на Европейската служба за подкрепа в областта на убежището за изготвяне на информация за страните на произход". От тях е видно, че в Република Турция, Законът за чужденците и международната закрила и Регламентът за временна закрила, предоставят правна рамка за легален престой и достъп до права и услуги за лица, нуждаещи се от международна закрила, включително достъп до образование, здравни грижи и социални услуги, след регистрация пред съответните органи.

Съгласно чл. 21 т. 7 от Устройствен правилник на Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет, Дирекция „Международна дейност“ изготвя и актуализира аналитични доклади и справки за сигурните държави по произход, за третите сигурни държави, за кризисните райони и за бежанските потоци. Следователно цитираните справки са изготвени от компетентен орган и в кръга на правомощията му, поради което представлява официален писмен свидетелстващ документ, удостоверяващ, че лицето, което го е издало, при извършената от него проверка е установило именно фактите, удостоверени в документа. При постановяване на решението органът е изпълнил задължението си, регламентирано в чл. 75 ал. 2 от ЗУБ при произнасяне по молбата за статут да прецени всички относими факти, свързани с личното положение на молителя, с държавата му по произход или с възможността да се ползва от закрилата на друга държава.

Правилно е прието, че Турция се явява трета сигурна страна, тъй като попада в легалната дефиниция на § 1, т. 9 от ДР на ЗУБ. Чуждият гражданин е пребивавал в Турция и не сочи основания да се опасява за живота или свободата си поради раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение; не посочва да е бил изложен на опасност от преследване или тежко посегателство, като изтезание, нечовешко или унизително отнасяне, или наказание. Правилно съдът е приел, че в случая не се касае за транзитно преминаване, тъй като чужденецът е работил в Турция, и е напуснал по икономически причини, в търсене на по-добър живот.

Неоснователно е и развитото в касационната жалба оплакване за липса на преценка приложим ли е в случая принципът "non-refoulement" (забрана за връщане).

Посоченият принцип е установен от чл. 33 от Конвенцията за статута на бежанците и е възприет и в действащия в Република България ЗУБ (чл. 4, ал. 3). Макар да не е изложил нарочни мотиви конкретно за приложението на тази норма, административният орган се е съобразил с визирания принцип. Изложени са констатации относно липсата на фактическите предпоставки, които обуславят приложението на тази забрана, доколкото тези предпоставки се явяват и предпоставки за предоставяне на статут по чл. 8 или 9 от ЗУБ. Административният орган е приел, че чуждият гражданин не е бил принуден да напусне нито страната си на произход -

Сирия, нито страната, в която е живял близо пет месеца - Турция, поради наличието на заплаха за живота или свободата му или опасност от изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание. Изводите на административния орган в тази насока се основават на представените справки за актуалната ситуация в Турция и не се опровергават в рамките на съдебното производство.

В решение № 8552 от 09.07.2024 г. по адм. д. № 4060/2024 г. по описа на ВАС образувано по касационна жалба на сирийски гражданин в мотивите на съдебното решение съдебния състав е констатирано следното: „Фактичката обстановка по казуса е обективно изяснена, като е направен задълбочен анализ на приобщените по делото доказателства. Съобразена е бежанската история на чужденеца и информацията за страната на произход и за страната, в която кандидатът се е ползвал със закрила, преди да влезе на територията на Република България. Формираните от първоинстанционния съд изводи са подкрепени от данните по делото и са в съответствие с материалния закон.

Съдебният състав е счел, че при постановяване на обжалваното решение не са допуснати нарушения на съдопроизводствените правила от категорията на съществените.

Според съда, неоснователно е възражението на касатора, че първоинстанционния съд не е изследвал всички относими факти за случая и е извършил фрагментирана преценка на приложимите правни норми. Напротив, съдът задълбочено е изследвал обстоятелствата, касаещи основателността на подадената от А. жалба и е достигнал до обосновани изводи за неналичие, в случая, на предпоставките по чл. 8 и чл. 9 ЗУБ.

Видно от проведеното с чужденеца в хода на административното производство интервю, чужденецът не твърди да се страхува от преследване, да е членувал в политически организации, в религиозни организации и общности, не е имал проблеми в Сирия поради етническата си принадлежност или изповядваната от него религия, не е задържан и не е осъждан. В това интервю чужденецът заявява, че е напуснал Сирия и преминал в Турция заради войната в държавата му на произход, нежеланието му да бъде мобилизиран в армията и опасението му, че може да го „вземат запас“. Подчертава (което се потвърждава и от доказателствата, събрани в хода на административното производство и в производството пред първоинстанционния съд), че до 2015 г., когато напуснал родната си страна, не е получавал никакъв „документ за запас“. Като причина за напускането на Турция пък сочи голямото земетресение от 2023 г. и оставането му без жилище и работа заради разрушенията. На въпроса защо подава молба за закрила в Република България отговаря, че иска да намери „по-добро място за семейството си“.

Същевременно в хода на обясненията си пред първоинстанционния съд жалбоподателят излага противоречиви твърдения, като обосновава причина за напускане на Турция – страната, в която, видно от данните по делото, кандидатът се е ползвал с временна закрила – „дискриминация срещу сирийци“, „Сирийците от Турция ги хващат и ги карат в Сирия“. Отделно от това посочва, че „Сестрата на моята съпруга и тя е тук и ни помага и затова искам да съм тук...Надявам се да остана в България да си гледам децата.“

Изложеното обосновава извод, че в процесния случай не се касае за лице, нуждаещо се от международна закрила, а за мигрант, напуснал държавата си по произход в търсене на по-добри условия за живот и реализация, както за себе си, така и за семейството му.

По отношение на възражението в касационната жалба, че Турция не се явява „трета сигурна държава“ по смисъла на т. 9 от пар. 1 на Допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУБ, настоящата инстанция съобразява, че Турция поддържа географското ограничение на Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951 г. и я прилага само за

бежанци с произход от европейски страни. Със Закона за чужденците и международната закрила (LFIP) от месец април 2013 г. обаче страната е приела всеобхватна и вдъхновена от Европейския съюз специална правна рамка за предоставяне на убежище, в която са утвърдени задълженията на турските власти към всички лица, нуждаещи се от международна закрила, независимо от страната им на произход. Спрямо бежанците от Сирия, Турция прилага режим на временна закрила, който предоставя на ползващите се от него право на легален престой, както и достъп до основни права и услуги. Такава временна закрила е била предоставена от турските власти и на касационния жалбоподател и на неговото семейство. Безспорно установено е по делото, че лицето е пребивавало необезпокоявано в тази страна в продължение на 8 (осем) години – от 2015 г. до 2023 г. Поради това обосновано се явява заключението на първоинстанционния съд, че са налице всички кумулативно изискуеми, съгласно разпоредбата на пар. 1, т. 9 от ДР на ЗУБ, предпоставки територията, на която е живял жалбоподателят в продължение на 8 (осем) години, да се приеме за „трета сигурна държава“ по отношение на него. Няма данни чужденецът да е бил принуждаван да напусне същата страна, респективно да се завръща в Сирия, поради което не може да се обоснове извод, че при връщането му в Турция няма да бъде приет и няма да бъде допуснат до територията ѝ.

През отчетния период от 1 януари до 30 септември 2024 г. бяха постановени 15 броя съдебни решения от ВАС, в полза на административния орган, в които съдът приема, че кандидатът за международна закрила не е непосредствено повлиян от ситуацията в държавата си по произход. В тези случаи молителят е пребивавал значителен период от време в трета страна, в която е установено, че са налице нормални условия за живот.

* Съдебно решение № 1522/08.02.2024 г. по адм. дело № 6515/2023г по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 470/16.01.2024 г. по адм. дело № 6510/2023 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 9699/09.09.2024 г. по адм. дело № 7606/2023 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 45/04.01.2024 г. по адм. дело № 7282/2023 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 1887/19.02.2024 г. по адм. дело № 7755/2023 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 7616/12.04.2024 г. по адм. дело № 9727/2023 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 5569/08.05.2024 г. по адм. дело № 10775/2023 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 9776/16.09.2024 г. по адм. дело № 11135/2023 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 5535/08.05.2024 г. по адм. дело № 406/2024 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 2341/28.02.2024 г. по адм. дело № 1481/2024 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 9661/03.09.2024 г. по адм. дело № 2193/2024 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 8552/09.07.2024г. по адм. дело № 4060/2024 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 6200/21.05.2024 г. по адм. дело № 3627/2024 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

* Съдебно решение № 9377/07.08.2024г. по адм. дело № 5323/2024 г. по описа на ВАС, с което съда отхвърля жалбата на чужденеца;

2. От анализа на решенията, с които се отменя индивидуалния административен акт се откроява едно единствено съдебно решение в полза на чуждия гражданин:

В решение № 433/15.01.2024 г., по адм. дело 8502/2023 г. на 6-ти състав по описа на АССГ, в мотивите си съдът е посочил: „В мотивите на обжалваното решение ответникът е приел, предвид, предоставената на жалбоподателката и семейството ѝ временна закрила в Република Турция и нейното съдържание, че в случая предпоставките, посочени в Допълнителните разпоредби на ЗУБ за приемане на една страна като трета сигурна държава са налице и то в своята кумулативност и Турция се явява "трета сигурна държава" за кандидатката и децата ѝ. Поради тези съображения е прието, че искането за закрила в частта за хуманитарен статут е неоснователно. Съдът намира следното по този основен спорен въпрос: На жалбоподателката и семейството ѝ е била предоставена временна закрила в Република Турция и същите са живели в Република Турция 8 години, като там са родени децата ѝ. Направените от жалбоподателката твърдения относно отношението към децата ѝ, а именно, че не били с привилегия в държавните училища (твърдения относно неприемането на децата в близкото държавно училище, изказани в хода на проведеното интервю), само по себе си не изключва по съдържание временната закрила. Не е спорен и фактът, че жалбоподателката е напуснала Турция с децата си доброволно, след като поради разрушаване на блока, в който живели се е преместила в Ирак, където не е намерила жилище. Въпросът е дали при положението, в което се намират жалбоподателката и децата ѝ, Турция се явява "трета сигурна страна" за тях. Съдът намери, че преценката на ответника за предпоставките на чл. 9 от ЗУБ, при прилагане на чл. 75, ал. 2, изр. първо във вр. с § 1, т.7 и 9 от ДР на ЗУБ за жалбоподателката и децата ѝ, е непълна и не са обсъдени всички относими към дефиницията „трета сигурна държава“ факти и обстоятелства, конкретно за кандидатите в настоящото им положение. Съгласно разпоредбата на чл. 75, ал. 2, изр.първо от ЗУБ при произнасяне по молбата за статут се преценяват всички относими факти, свързани с личното положение на молителя, с държавата му по произход или с трети държави. Дефиницията на §1, т.9 от ДР на ЗУБ определя като трета сигурна държава, държавата различна от държавата по произход, в която чужденецът подал молба за статут, е пребивавал и едновременно: а) няма основания да се опасява за живота или свободата си поради раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение или убеждение; б) е защитен от връщане до територията на държава, в която съществуват условия за преследване и застрашаване на правата му; в) не е изложен на опасност от преследване, от изтезание или от нечовешко или унижително отнасяне или наказание; г) съществува възможност да поиска статут на бежанец и при предоставянето му да се ползва от закрила като бежанец; д) са налице достатъчно основания да се смята, че ще бъде допуснат до територията на тази държава. Видно от справката относно Република Турция, „статутът на временна закрила се прекратява за конкретно ползващо се от него лице за срок от 5 години, когато: а) напусне Турция доброволно“, както е сторила жалбоподателката, напусвайки първо Сирия, а след това и Турция с двете си малолетни деца. В справката е посочено, че с оглед разрушителното земетресение в обитавания от жалбоподателката и децата ѝ град,

турските власти са предвидили временно разселване с възможност за запазване на статута на временна закрила за сирийските граждани, но само при условие, че е поискано и издадено от официалните власти разрешение за това. Видно от представените документи и бежанската история на жалбоподателката, същата не разполага с такова разрешително, поради което с напускането на Република Турция през 2023 г., за нея и за децата ѝ временната закрила би се явила прекратена, предвид изложеното в справката. В справката е посочено, че при хипотеза на пътуване обратно в Сирия по административни причини и след това връщане в Турция, достъпът до режим на временна закрила за лица, които преди това са се възползвали от временна закрила в Турция, но статутът им е бил прекратен, се оценява на индивидуална основа от Министерство на управление на миграцията, което е институцията, упълномощена да предостави или да откаже подновен достъп до статут на временна защита при повторно пристигане в Турция. В тази връзка, не е изследвано от органа дали при връщане в Турция, държавата ще предостави, съобразно практиката си в такива случаи, статут на временна защита при повторно пристигане. Данни за това липсват и въпросът не е изследван. От изложеното съдът намира, че в случая не е налице достатъчно обосноваване извод в обжалваното решение, че Република Турция е и към момента „трета сигурна страна“, по отношение на сирийската гражданка и нейните деца. След като не е изяснено дали при повторно пристигане ще им бъде предоставен достъп до режим на временна закрила като лица, които преди това са се възползвали от временна закрила в Турция, но статутът им е бил прекратен и съществува риск да бъдат върнати в Сирия, то не е обосноваване изводът за кумулативност на предпоставките че Турция отговаря на определението по §.1, т.9 от ЗУБ за трета сигурна държава. Видно от същото "трета сигурна държава" е държава, различна от държавата по произход, в която чужденецът, подал молба за международна закрила, е пребивавал и: г) съществува възможност да поиска статут на бежанец и при предоставянето му да се ползва от международна закрила като бежанец; и д) са налице достатъчно основания да се смята, че ще бъде допуснат до територията на тази държава, предвид изложеното за напускането на Турция и повторно връщане на бежанци в тази страна. С оглед изложеното, съдът счита, че преценката на ответника за предпоставките на чл. 9 от ЗУБ, при прилагане на чл. 75, ал. 2, изр. първо във вр. с § 1, т 9 от ДР на ЗУБ за жалбоподателя е непълна и не са обсъдени всички относими към дефиницията "трета сигурна държава" факти и обстоятелства, конкретно за жалбоподателите. Следва да се провери, освен възможността за повторно предоставяне на закрила, рискът от непредоставяне на такава, недопускане и/или връщане в страната на произход поради това, също и твърденията на жалбоподателката, доразвити в съдебно заседание, че предвид политическото положение в Турция се влошило отношението към сирийците, зачестили са случаите на връщане на сирийски граждани, както и обемът на закрилата, в това число възможността за ползване на жилища, след разрушителните земетресения от февруари 2023 г. По горните съображения отказът за предоставяне на хуманитарен статут, базиран на категоричен извод за Турция като „трета сигурна държава“ за жалбоподателя, е постановен при съществено нарушение на задължението на чл. 75, ал. 2 от ЗУБ. Неправилно молбата за статут не е обсъждана за наличието едновременно на всички предпоставки от определението по §1, т. 9, букви „г“ и "д" от ДР на ЗУБ за "трета сигурна държава". По изложените съображения съдът намира, че оспореното решение на председателя на ДАБ е незаконосъобразно в частта на произнасяне по хуманитарния статут и следва да се отмени като преписката се върне за ново произнасяне по молбата за закрила на жалбоподателите относно хуманитарния статут.

II. Съдебни решения, свързани с правото на зачитане на целостта на семейството, висшия интерес на детето и предоставяне на хуманитарен статут по чл. 9, ал. 8 от ЗУБ по отношение на „лица от уязвима група“

По отношение на решенията засягащи тази категория лица съдебната практика е разнородна. Наблюдава се подобряване на успеваемостта в потвърдените решения на административния орган, но въпреки това все още са налице случаи на отмяна на индивидуалния административен акт (ИАА) поради нарушения свързани със защита на интересите на непълнолетните или малолетните лица. За по-доброто онагледяване на съдебната практика в тази група, при анализа на решенията на съдилищата същите ще бъдат разделени на такива в полза на административния орган и съдебни актове, при които решението на ДАБ при МС е отменено.

1. От анализа на решенията, с които се потвърждава индивидуалния административен акт се открояват следните решения:

В решение № 2628 от 06.03.2024 г. по адм. дело № 11454/2023 г. по описа на ВАС, съдът е потвърдил Решение № 1566 от 03.10.2023 г. на АС-Пловдив с което е отказано на жалбоподателя събиране с семейство на територията на Република България със своята майка. С оглед издаване на исканото решение за събиране със семейството, молителят следва да установи, че майка му е „член на семейството“ по смисъла на цитираната легална дефиниция. В тази разпоредба са предвидени две алтернативна хипотези, за да е налице материално правно основание за постановяване на позитивен за молителя акт.

Според първата, следва да се докаже, че родителят, с който иска събиране, не е в състояние сам да се грижи за себе си поради напреднала възраст и се налага да живее в едно домакинство с жалбоподателя, а според втората хипотеза – че родителят, с който иска събиране, не е в състояние сам да се грижи за себе си поради тежко заболяване и се налага да живее в едно домакинство с него. Предвидените във всяка от тези хипотези предпоставки следва да са налице кумулативно. Напредналата възраст на лицето или наличието на тежко заболяване сами по себе си не са достатъчни, за да се приеме наличие на предпоставка за издаване на положително решение, ако се установи и докаже невъзможността на лицето само да се грижи за себе си. Правилно е прието в обжалваното решение, че не са налице предпоставките по смисъла на § 1, т. 3, б. „в“ от ДР на ЗУБ по отношение на майката на чужденеца, който след предоставяне на хуманитарен статут е упражнил правото си да поиска да се събере със семейството си на територията на Република България. За да бъдат изпълнени предпоставките на посочената разпоредба, освен напреднала възраст или тежко заболяване, следва да е доказано и обстоятелството, че родителят на чужденеца не е в състояние сам да се грижи за себе си. Видно от представените доказателства, макар да е установено, че тя е в напреднала възраст и страда от онкологично заболяване, не може да се направи извод за наличието на необходимост от съжителство с друг човек за полагане на непрекъснати грижи. От представеното по делото удостоверение за здравословното състояние на майката на жалбоподателя, единствено се установява поставената ѝ диагноза, проведеното лечение и назначеното периодично наблюдение, но не и обективното здравословно състояние, от което да може да бъде направен извод, че не може сама да се грижи за себе си или попада в най-тежката степен на болестта, където е нужна чужда помощ.

Правилно също е прието в обжалваното решение, че в Сирия Х. Хусейн има членове на семейството (други две пълнолетни лица), спрямо които не се установява

невъзможност да установят с нея семейна среда - такава, каквато се търси с подаденото от жалбоподателя искане.

Напълно ирелевантно е твърдението, че родителят би получил по-адекватна и качествена здравна помощ в Република България. На майката на чужденеца не е ограничен достъпа до медицинска помощ в страната, в която се намира, а институтът събиране на семейство не е средство за изпращане на дадено лице на лечение в чужбина.

В решение № 1407/05.03.2024 г., по адм. Дело 12152/2023 г. на 9-ти състав по описа на АССГ, подробно е мотивирал тезата си. В чл. 34 от ЗУБ е посочено, че чужденец с предоставена международна закрила има право да поиска да се събере със семейството си на територията на Република България, при условие че семейните връзки предшества влизането на чужденеца на територията на страната, като председателят на Държавната агенция за бежанците дава разрешение за събиране на семейството. Семейството е под закрилата на държавата и обществото съгласно чл. 14 Конституцията на Република България (КРБ). С разпоредбата на чл. 8, § 1 ЕКПЧ също е визирано правото на зачитане на семейния живот, като в §2 са посочени предпоставките, при наличието на които може да има намеса в това право от страна на държавата. Специалният закон ЗУБ също съдържа редица разпоредби - чл. 8, ал. 9, чл. 9, ал. 6, чл. 22 и чл. 34, които гарантират зачитане на правото на семеен живот и запазване целостта на семейството. Председателят на ДАБ/ както и Заместник-председател на ДАБ при делегирани правомощия/ в качеството му на държавен орган има задължение, произтичащо от посочените разпоредби да не нарушава правото на семеен живот на лицата и целостта на семейството, както и правомощието да прецени наличието или не на законоустановените предпоставки за ограничаването на това право. От своя страна, в §1, т.3 от ДР на ЗУБ "Членове на семейството" са съпругът, съпругата или лицето, с което се намира в доказано стабилна и дълготрайна връзка и техните ненавършили пълнолетие, невстъпили в брак деца, а по б. "в" на същата разпоредба членове на семейството са родителите на всеки от съпрузите, които не са в състояние сами да се грижат за себе си поради напреднала възраст или тежко заболяване и се налага да живеят в едно домакинство със своите деца. Неоснователно е твърдението на оспорващия, че дядо му ще остане сам в Сирия, болен е няма кой да се грижи за него. На първо място, от доказателствата по делото е установено, че дядото няма сериозни здравословни проблеми и не се нуждае от лечение. Ишемичната болест на сърцето, за която сочи оспорващият няма доказателства да е довела до нужда от лечение, което не може да бъде осъществено в Сирия. На второ място, според легалната дефиниция на семейство, посочена в § 1, т. 3 от ДР на ЗУБ, дядото на оспорващия не попада в кръга на лицата от тази категория и соченото нарушение на чл. 6а от ЗУБ, на Директива 2013/33/ЕС и на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, за преценка на най-добрия интерес на непълнолетни деца не е налице. На следващо място, от проведеното интервю е видно, че за дядо му се грижи другата му снаха, той не е живял при оспорващия и неговото семейство, а в друга къща, и няма правна пречка чичо му да подаде молба за събиране на семейството / за събиране с дядо му, който се явява родител на чичо му. Безспорно е, че дядото не попада в определението за членове на семейството и не страда от заболяване, което да обуслови събиране с внука му. В действащото българско законодателство няма определение за това коя е напреднала възраст. Световната Здравна Организация разделя старостта на 3 етапа:

- 60-75 години – напреднала възраст, т.нар. ранна старост;
- 75-90 години – старческа възраст, т.нар. късна старост;
- 90+ – старост, т.нар. дълголетие.

Следва да бъде посочено още, че в Директива 2003/86/ЕО от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството са въведени други изисквания за събиране на семейството, настоящият съдебен състав намира, че не е налице нарушение на нормите на Директивата. Държавите от ЕС са свободни да разрешават при определени условия събирането на семейството с роднини по първа пряка линия (баща и майка на чужд гражданин), неомъжени или неженени деца на възраст над пълнолетие. По смисъла на Директивата „събиране на семейство“ означава влизане и пребиваване в държава-членка на членове на семейството на гражданин на трета страна, пребиваващ законно в тази държава-членка, с цел да се съхрани единството на семейството, независимо дали семейните връзки са възникнали преди или след влизането на това лице. Държавите-членки могат със закон или подзаконов нормативен акт да разрешат влизането и пребиваването по смисъла на настоящата Директива, при условие че са спазени изискванията на глава IV за следните членове на семейството - родственици от първа степен по пряка възходяща линия на кандидата или неговия съпруг, когато те се намират на тяхна издръжка и не се ползват с необходимата семейна подкрепа в страната на произход. Разгледано в аспекта на Директивата дядото има необходимата семейна подкрепа в страната си на произход (за него си грижи снаха му), при което законосъобразно е отказано на оспорващия да се събере на територията на РБ с дядо му. Съдът е отхвърлил оспорването на чуждия гражданин срещу Решението на Заместник-председател на ДАБ към МС, в частта, с която последният отказал да разреши на сирийския гражданин да се събере на територията на Република България с дядо му.

2. Постановени решения на АССГ и ВАС с които отменя решения на председателя на ДАБ в които е отказано предоставяне на международна закрила.

Съдът отменя по подадената от чуждия граждани действащ лично и със съгласието на особен представител по чл.25, ал.3, т.3 от ЗУБ, Решение на председателя на Държавната агенция за бежанците (ДАБ) при МС, с което е отхвърлена молбата му за предоставяне на международна закрила. В депозираната жалба се сочи, че оспореният индивидуален административен акт е незаконосъобразен поради липса на мотиви, като постановен при неизяснена фактическа обстановка и неправилно приложение на закона. Жалбоподателят твърди, че решението не съдържа мотиви, относими към личното му положение и към страна на произход – конкретно относно възможността за връщане и отношението на властите към етническата група хазари. Оспорва доводите, че А. представлява трета сигурна държава. Сочил, че при постановяване на отказа не е обсъден „най-добрият интерес на детето“, вкл. правото му на образование при евентуално негово връщане в страната на произход. Счита изложеното за основание по чл.9, ал.8 от ЗУБ за предоставяне на хуманитарен статут. Претендира се отмяна на решението в неговата цялост и връщане на преписката за ново разглеждане. Въз основа на подадената жалба е образувано адм. дело № 11953/2023 г. по описа на АССГ, което е мотивирало съда да издаде Решение № 784 от 05.02.2024 г. на 69 състав, поради следните съображения:

С обжалваното решение Административен съд-София-град е отхвърлил като неоснователна жалбата на Х. Ш. И., гражданин на Афганистан, срещу Решение на председателя на Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет, с което му е отказано предоставяне на международна закрила на територията на Република България.

При служебната проверка по чл.168 АПК съдът намира, че оспореният акт е издаден от компетентен административен орган по чл.75, ал.1, вр. чл.48, ал.1, т.1 ЗУБ, установената форма и без допуснати съществени процесуални нарушения.

Производство по чл.68, ал.1, т.1 ЗУБ е образувано във връзка с подадена от чужденеца първа молба за закрила рег. № 506584 от 09.01.2023 г. Съобразено е обстоятелството, че молителят е непридружен непълнолетен, с оглед на което и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗУБ му е назначен социален работник от Дирекция „Социално подпомагане“ - С., а на основание чл. 15, ал. 4 от Закона за закрила на детето (ЗЗДет), във връзка с параграф 1, т. 4 от ДР на ЗУБ, също така и представител - адвокат, вписан в регистъра за правна помощ на НБПП, който да го представлява в производството, съгласно разпоредбите на чл. 25 от ЗУБ.

Въз основа на изложените от кандидата лични обстоятелства за напускане на А. и информацията за страната на произход, обжалваното решение е правилно с частта за липса на предпоставките за предоставяне на хуманитарен статут по чл.9, ал.1 от ЗУБ.

Твърдения, че е изложен на реална опасност от тежки посегателства, като смъртно наказание или екзекуция, молителят не е направил, нито е бил принуден да напусне държавата си по произход, поради реална опасност от изтезание или нечовешко или унижително отношение, или наказание. Кандидатът не е бил обект на никакви посегателства и не е претърпял никакво насилие. Липсват данни за съществуване на реална опасност от бъдещи посегателства при евентуално връщане в страната на произход като тежки заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт по смисъла на чл.9, ал.1, т.3 от ЗУБ.

Съдът намира извода на административния орган за липса на основание по чл.9, ал.8 от ЗУБ за предоставяне на хуманитарен статут „по други причини от хуманитарен характер“, свързани с висшия интерес на детето, за незаконосъобразен поради неправилно приложение на закона. Задължението за неговото съобразяване произтича от чл.24 от Хартата на основните права в Европейския съюз (ХОПЕС), параграф 18 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕО, чл.20, пар.5 и чл.23 от Директива 2011/95/ЕО, пар.33 от Преамбюла на Директива 2013/32/ЕС и от чл.6а ЗУБ. Освен предпоставките по чл.8 и чл.9 от ЗУБ, специалният закон, в нормата на чл.6а от ЗУБ, поставя императивно изискване при прилагането на закона от първостепенно значение да се съобрази най-добрият интерес на детето, преценката за който се извършва в съответствие с разпоредбите на Закона за закрила на детето.

Съобразно легалното определение по пар.1, т.5 от ЗЗДет. "Най-добър интерес на детето" е преценка на:

- а) желанията и чувствата на детето;
- б) физическите, психическите и емоционалните потребности на детето;
- в) възрастта, пола, миналото и други характеристики на детето;
- г) опасността или вредата, която е причинена на детето или има вероятност да му бъде причинена;
- д) способността на родителите да се грижат за детето;
- е) последиците, които ще настъпят за детето при промяна на обстоятелствата;
- ж) други обстоятелства, имащи отношение към детето.

Посоченото в решението, че при съобразяване на най-добрия интерес на детето следва да се вземе предвид „преценката на близките му“ не намира опора в закона. Не намират опора в събраните по преписката доказателства и изложените от кандидата по време на интервюта обстоятелства, че към момента близките му не изпитват трудности в страната си по произход – такава информация не е налична в интервюто, нито решението съдържа относими мотиви относно ситуацията в провинцията, от който изхожда кандидатът – Г.. Органът е обосновал извод, че след като семейството на

кандидата е било в състояние да подsigури напускането му на А., то за лицето е най-добре да се завърне там и да продължи живота си при семейството си. Но житейски и логично това не съответства на предприетия акт на нелегално напускане на страната на произход преди навършване на пълнолетие. Изложените в решението мотиви, че молителят в хода на производството е заявил, че поддържа връзка с близките си, че те са добре и не срещат проблеми от страна на недържавни и/или държавни субекти в страната им по произход не намират своята опора в проведеното с кандидата интервю, в което той не е заявил подобни обстоятелства.

Според първоинстанционния съд, дори кандидатът за международна закрила да не попада в предметния обхват на чл.8, ал.1 и чл.9, ал.1 от ЗУБ случаят на непълнолетното дете следва да се разгледа с особено внимание именно с оглед на спецификите, указващи

на неговата особена уязвимост – принадлежност към хазарското малцинство и напълно обективна възможност грижите за детето да бъдат поети от него пълнолетен роднина с уреден статут във Великобритания, където са бъдат осигурени правото му на здравеопазване и на образование. Именно поради последното обстоятелство не могат да се извежда неблагоприятни за лицето изводи единствено поради факта, че е пожелало да напусне нелегално страната ни и да продължи пътя си към Европа.

В оспореното решение едностранчиво е прието, че най-добрият интерес на детето

изисква то да живее при неговото семейство, но не са обсъдени другите елементи от визираното легално определение, а именно желанията и чувствата на детето, неговите физически, психически и емоционални потребности, и други специфични характеристики, свързани със страната му на произход, изрично посочени в пар.1, т.5 от ДР на ЗЗДет. Неправилно в тази връзка са игнорирани отделни обстоятелства, изтъкнати от кандидата на проведеното интервю, а именно: „че е напуснал А., не само поради несигурната обстановка там, но и поради невъзможността му да учи, както и напуснал Турция, тъй като няма как да плати образованието си“. Свеждането на заявеното от едно дете – непридружен, непълнолетен кандидат за закрила желание „да намери по-добри и сигурни условия на живот“ до липса на предпоставките по чл.8 и чл.9 от ЗУБ е в нарушение на чл.6а от ЗУБ, тъй като не поставя на първо място неговият най-добър интерес.

Съдът намира извода на административния орган за липса на основание по чл.9, ал.8 от ЗУБ за предоставяне на хуманитарен статут „по други причини от хуманитарен характер“, свързани с висшия интерес на непълнолетното дете – непридружен кандидат за закрила, за незаконосъобразен поради неправилно приложение на закона – противоречие с чл.24 от Хартата на основните права в Европейския съюз (ХОПЕС), параграф 18 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕО, чл.20, пар.5 и чл.23 от Директива 2011/95/ЕО, пар.33 от Преамбюла на Директива 2013/32/ЕС и от чл.6а ЗУБ.

Според съда е дължима отмяна на оспореното решение с частта му, с която е отхвърлена

молбата за закрила относно предоставяне на хуманитарен статут и връщане на делото като преписка на административния орган за ново произнасяне по молбата за закрила при съобразяване с указанията по тълкуването и прилагането на закона, дадени в решението.

Решението по описа на АССГ, е обжалвано с касационна жалба от юристи на ДАБ при МС, въз основа на което е образувано адм. дело 3843/2024 г. по описа на ВАС.

В своето решение № 11131 от 17.10.2024 г. ВАС е отменил оспореното решение на АССГ поради следните мотиви:

От правна страна административният съд приел, че оспореният акт е приет от компетентен орган, в установената форма, без допуснати процесуални нарушения.

Прието е, че оспореното решение е правилно в частта му относно липсата на предпоставките за предоставяне на хуманитарен статут на А. Х. Ш. на основание чл. 9, ал. чл. 1 ЗУБ, но по отношение чл. 9, ал. 8 ЗУБ – предоставяне на хуманитарен статут „по други причини от хуманитарен характер“ е незаконосъобразно, защото противоречи на причини, свързани с висшия интерес на непълнолетното дете – непридружен кандидат за закрила, и е в противоречие с чл. 24 от Хартата на основните права в Европейския съюз (ХОПЕС), параграф 18 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕО, чл. 20, пар. 5 и чл. 23 от Директива 2011/95/ЕО, пар. 33 от Преамбюла на Директива 2013/32/ЕС и от чл. 6а ЗУБ.

Административният съд е приел за недоказано твърдението на административния орган, че чужденецът е поддържал връзка със семейството си, поради и което не може да се приеме, че за него би било най-добре да се завърне при тях. За логични и последователни е посочил твърденията на А. Х. Ш., че има желание да живее при по-добри условия. Изводите на съда се основават на желанието на А. Х. Ш. да получи образование, като се посочва, че в Афганистан образованието е задължително от 1-ви до 9-ти клас – т.е. от шест до петнадесет години. Съдът изложил пространни мотиви за лошите условия на живот в Афганистан и хуманитарната криза там, като извел извод, че неправилно административният орган е приел, че „най-добрият интерес на детето“ е то да живее в средата на рожденото си семейство, тъй като тази среда не може да осигури съответстващи условия, свързани с правото му на здравеопазване и на образование.

Решението е валидно и допустимо, но неправилно. Същото е постановено при неправилна преценка на доказателствата по делото и несъответствие на приложимите материалноправни норми.

Настоящият състав счита, че изложените от А. Х. Ш. мотиви и факти по време на интервюто не представляват основания за получаване на статут. Причините за напускане на страната на произход са от личен характер, спрямо заявителя не е било осъществено преследване и в конкретния случай не става въпрос за лице, нуждаещо се от международна закрила, а за „мигрант“, предвид неговото категоричното желание да се установи в Англия. Многократно той е заявявал именно това си желание, както и че иска да замине „на по-добро място, ако стане по Дъблин“.

Неправилен е изводът на съда, че административният орган е нарушил разпоредбите на закона, като не е взел предвид, че в процесния случай първостепенно значение има най-добрият интерес на детето. Видно от доказателствата по делото, принципа за съблюдаване на висшия интерес на детето, закрепен в чл. 6а ЗУБ и целостта на семейството са обсъдени в решението на председателя на ДАБ. В административния акт е разгледано желанието на непридружения непълнолетен, който еднозначно твърди, че желае да отиде в Англия и реално не иска да остане в Република България. По отношение на твърденията на първоинстанционният съд, че чужденецът не може да се завърне в Афганистан, защото това не е в интерес на желанието му да се образова, което от своя страна представлявало основание по чл. 9, ал. 8 ЗУБ за предоставяне на хуманитарен статут. Следва да се посочи, че никъде в проведеното интервю, както и при попълването на формуляра за бърза оценка на най-добрия интерес за закрила на детето, А. Х. Ш. не е изразил желание да се образова или да продължи образованието си. Той не е посочил никъде в преписката дали въобще в Афганистан е посещавал училище.

Не се споделя становището на първостепенния съд, че административният орган неправилно приема, че А. Х. Ш. следва да се завърне в Афганистан, където е семейството му, защото чужденецът е прекъснал връзка с него. Нещо повече, съдът посочва, че по делото липсвали данни А. Х. Ш. да поддържа връзка със семейството ти. Това твърдение не може да се сподели от настоящата инстанция. Напротив, на стр. 46

от делото на АССГ е приложен Формуляр за бърза оценка на най-добрия интерес за закрила на детето, където е отбелязано, че А. Х. Ш. поддържа връзка със семейството си. Нещо повече, видно от проведеното с него интервю той знае, че семейството му не живее там, където са живели преди и че може да ги помоли да му извадят нови документи, ако се налага. Всичко това води до извод, че А. Х. Ш. поддържа връзка със семейството си, поради и което търсещият закрила следва да живее в страната си на произход заедно със своето семейство, с което е свързано както емоционално, така и с бит, традиции и обичаи.

В Конвенцията на ООН за правата на детето, която е от основополагащо естество и всички публични органи следва да ѝ отдават първостепенно значение, когато предприемат мерки, свързани с деца, е заложен принципа за „висшия интерес на детето“. Този принцип е последователно закрепен в поредица директиви на ЕС относно международната закрила. При определяне на висшия интерес на детето, държавите-членки следва да обръщат особено внимание на принципа за целостта на семейството, благоденствието и социалното развитие на непълнолетното лице, на съображения, свързани със сигурността и безопасността, както и на мнението на непълнолетното лице, в зависимост от неговата възраст или степен на зрялост. В чл. 20, § 5 от Директивата отново е посочено изрично, че висшия интерес на детето е първостепенно съображение за държавите-членки при изпълнението на разпоредбите на настоящата глава относно непълнолетните лица. Както правилно административният орган е посочил, правата на А. Х. Ш. не са нарушени и по отношение на него не съществуват рискове за физическото, психическото, нравственото, интелектуалното и социалното развитие на детето. В Афганистан се намират майката и бащата на А. Х. Ш., както и по-голямата част от братята и сестрите му, спрямо които също не са налице данни за насилие и репресии, т.е. той би продължил да се развива там в семейна среда. За пълнота следва да се посочи още, че в справките са налице данни за по-често ограничаване правата на жените, но не и на мъжете от формираното правителство.

В по-голямата част от съдебното решение са поместени данни за положението на хазарите в Афганистан, но следва да се посочи, че когато се касае за конфликт на расова или религиозна основа, каквито са посочени от съда, то това е основание за предоставяне на бежански, а не на хуманитарен статут. Действително, в Афганистан е налице хуманитарна криза, но такава е налице и в други държави от Азия или Африка, например. Именно поради това за да се предостави хуманитарен статут следва да са налице специфичните изисквания по ЗУБ, а не само в дадената държава да е налице хуманитарна криза.

Спазена е процедурата по провеждане на производството и същото е проведено със служебно назначен процесуален представител при участие на представители на Агенция „Закрила на детето“. Административният орган е обсъдил доказателствата, относими към изискванията да бъде защитен най-добрият интерес на детето, но съпоставени с приложимите за хуманитарен статут норми, правилно са преценили, че тези доказателства не са достатъчни, за да се приеме, че са налице предпоставките за предоставяне на такъв статут. Съблюдаването на най-добрия интерес на детето се изразява със система от специфични мерки, съпътстващи развитието на производството, и не би могло да се интерпретира като императив за предоставянето на закрила без оглед на изискванията по специалния закон.

Предвид изложените съображения, съдебното решение е материално незаконосъобразно, тъй като не са налице основания за предоставяне на хуманитарен статут на Афганистанския гражданин. Поради това същото следва да бъде отменено и делото да се реши по същество, при което жалбата срещу административния акт да се отхвърли като неоснователна.

В решение № 8160 от 22.12.2023 г. по адм. дело № 10011/2022 г. по описа на АССГ на 42-ти състав е отменил Решение № 14105 от 21.09.2022 г. на председателя на ДАБ при МС.

В административното производство жалбоподателката е участвала като малолетно лице, като в хода му е навършила 14-годишна възраст – преди постановяване на обжалваното решение. Тя е дете по смисъла на чл.2 от Закона за закрила на детето (ЗЗДет), тъй като не е навършила 18 години. Поради това на основание чл.15, ал.7 във вр.с ал.1 ЗЗДет според съда административният орган е следвало да уведоми дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на децата с цел неин представител да изрази становище, а при невъзможност – да предостави доклад. В случая процесуалните действия в административното производство не са се провели в присъствието на социален работник, нито е представен доклад. Макар да са налице данни за уведомяване на компетентната ДСП за образуването на административното производство, не е изчакано получаването на социален доклад, а в производството безспорно се засягат права и интереси на детето чужденец – това съставлява нарушение на чл. 15, ал. 6 ЗЗДет. Не може да се приеме, по категоричен начин, че интересите на детето са били защитени според предписанията на закона. Обстоятелството, че жалбоподателката е придружена малолетна (впоследствие непълнолетна), и спрямо нея не са приложими разпоредбите на чл. 25, ал. 1 и ал. 5 от ЗУБ относно представителството на непридружените малолетни и непълнолетни, не изключва приложението на чл. 15, ал. 4, ал. 6 и ал. 8 от ЗЗДет. Обстоятелството, че тя е била малолетна към момента на подаване на молбата за закрила, директно я причислява към категорията на уязвимите лица по чл. 30а ЗУБ и административният орган е бил длъжен да изпълни закона, като при прилагане на *раздел II ЗУБ "Права и задължения на чужденците, търсеци закрила, по време на производството"*, е следвало да отчете нейното особено положение на малолетна. В настоящия случай това особено положение не е отчетено – нито в императивните разпоредби на ЗЗДет. при провеждането на производството, нито след това при обсъждане на молбата за закрила.

На следващо място, съдът счита, че е налице нарушение поради разделянето на двете производства – това на жалбоподателката и това на майка ѝ, тъй като няма законово основание за това. Производствата са били разделени изкуствено, както е приел и АССГ в решението, постановено по адм.дело № 10012/2022 г., образувано по жалба на майката против аналогично решение на ДАБ за отказ от предоставяне на статут – Решение № 7933 от 21.12.2022 г., оставено в сила с Решение № 7355 от 05.07.2023 г. на ВАС по адм.дело № 2596/2023 г. Малолетното, впоследствие непълнолетно лице няма собствена бежанска история, а нейната е неразривно свързана с тази на майка ѝ, която изрично декларираше, че част от проблемите за връщането ѝ в Русия са именно свързани с дъщеря ѝ и вероятността лечението ѝ да бъде спряно. Разделянето на двете административни производства е ограничило правото на защита и на двете лица. По изложените съображения, Съдът намира, че обжалваното решение следва да бъде отменено.

По постановеното решение е изготвена и подадена касационна жалба от юрисконсулти в дирекция КПМЗ. Въз основа на подадената касационна жалба е образувано адм. дело 2596/2023 г. пред ВАС. В своето решение № 7355 от 05.07.2023 г.

Според съдебния състав обжалваното съдебно решение е валидно, допустимо и правилно като краен резултат.

Касационният съдебен състав споделя становището на Административен съд - София - град, че с осъщественото разделяне на двете административни производства е извършено нарушение на административнопроцесуалните правила, което е довело до засягане и възпрепятстване на заявителката и на нейната дъщеря да осъществят

защитата си пред административния орган. Правилно е установено в обжалваното съдебно решение, че за разделяне на административното производство от страна на адм. орган не е посочено правно основание. В хода на съдебното обжалване процесуалният представител на ДАБ се е позовал на Вътрешните правила за провеждане на производство за предоставяне на международна закрила в ДАБ при МС.

Съдебният състав не възприема това становище, защото визираните вътрешни правила нямат характер на нормативен акт, а са вътрешно-организационен документ, който не може да ангажира трети лица и да се противопостави на действащата нормативна уредба. Следва да се има предвид, че в приложимите материалноправни разпоредби на ЗУБ, а именно чл. 68 - чл. 76, включени в Раздел II, който е озаглавен "Производство за предоставяне на международна закрила" не е регламентирана процедура за разделяне на вече образувано общо административно производство при навършване от дете на 14 год. възраст. Разделянето на производствата в случая противоречи и на принципа на съвместно разглеждане на молбите на членовете от едно семейство, по аргумент от по-силното основание на чл. 2 ,т.7 и т.13- 15 от Регламент 604/2013/ЕС, както и на Директива 2013/33/ЕС, доколкото тези актове изискват когато молбите се подават отделно, но в непродължителен срок от време, те да се обединят, за да се спази принципът на неразделност на членовете на семейството. В конкретната хипотеза молбите не са подадени отделно, а напротив - подадени са общо, като майката в качеството си на законен представител на малолетната си дъщеря е предявила обща молба за международна закрила. По отношение на децата, търсещи или получили закрила, специалният закон - ЗУБ не въвежда различна или по-особена дефиниция за дете от вече уредената в общите закони.

По изложените съображения настоящият съдебен състав счита, че обжалваното съдебно решение не страда от отменителни основания по смисъла на чл. 209, т. 3 АПК, поради което оставя в сила решението на първоинстанционния съд.

В решение № 8727 от 14.06.2024 г. по адм. дело № 4373/2024 г. по описа на АССГ на 43-ти състав е отменил Решение № 5266 от 08.04.2024 г. на заместник-председателя на ДАБ при МС, като мотивите на съда са следните:

Легалното определение на понятието " членове на семейство", за целите на ЗУБ, е дадено в § 1, т. 3 от Допълнителните му разпоредби, като напълно в съответствие с цитираните разпоредби на директивата , българският законодател е приел, че: съгласно б. "в" на същата разпоредба членове на семейството са родителите на всеки от съпрузите, които не са в състояние сами да се грижат за себе си поради напреднала възраст или тежко заболяване и се налага да живеят в едно домакинство със своите деца. Следователно, процесното решение е незаконосъобразно, като постановено при неизяснени и необсъдени относими обстоятелства и поради това материално незаконосъобразно.

Според Съда следва да се отмени оспореното решение, като се върне делото като административна преписка за ново произнасяне по молбата за събиране на жалбоподателя в отхвърлената част. Органът следва да вземе предвид мотивите на решението като изиска, приобщи по преписката и обсъди доказателства за условието на чия издръжка се намира майката на жалбоподателя, ползва ли се необходимата семейна подкрепа в страната, в която се намира. Следва да вземе предвид нейните заболявания, дадените медицински препоръки, данните, че е вдовица на 68 г. възраст, живее в едно домакинство със семейството на сина си, на територията на Турция, при близки на снаха си, без друга семейна подкрепа. Напуснала е страната по произход Сирия, поради наличие на въоръжен конфликт. Горните обстоятелства сочат, че са налице предпоставките по § 1, т. 3 от ДР на ЗУБ, за да се приеме, че Ф. Б. А. е член на семейството на А. Ш. Наби Ф. и има право да се събере с него на територията на Република България.

Юрисконсулти от ДАБ при МС, считат, че решението на АССГ е правилно и законосъобразно, поради което е изготвена докладна записка за ново произнасяне по молбата за събиране със семейство към интервюиращ орган.

III. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Руска федерация срещу решения на административния орган за отказ от предоставяне на международна закрила

За разгледания период са постановени общо 39 съдебни решения по административни дела, образувани срещу жалби, подадени от граждани на Руска Федерация (РФ), с които оспорват отказ на председателя на ДАБ при МС да им бъде предоставена международна закрила. АССГ се е произнесъл с 14 решения в полза на ДАБ при МС, съответно с 6 решения в полза на руските граждани и с 2 определения с които делата са прекратени, съответно ВАС - с 9 решения в полза на ДАБ, съответно с 4 решения в полза на чужденците, 3 дела са върнати на други състави на първата инстанция и 1 дело е прекратено с определение.

С постановените съдебни актове, АССГ отхвърля оспорването на руските граждани с мотив, че въпреки наличната информация, съдържа се в представената справка от дирекция МД на ДАБ при МС, относно авторитарната политическа система в Руска федерация, както и обстоятелството, че опозиционните политици и активисти често са обект на изфабрикувани наказателни дела, по конкретно разгледаните казуси, не са налице основанията на чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на международна закрила. АССГ приема, че в представените бежански истории не се съдържат данни за наличие на основателен страх от преследване или наличие на риск за живота или свободата на чуждите граждани.

Съдът приема за установено следното:

„На първо място в мотивите на решението /на ДАБ/ са обсъдени в достатъчна степен данните за обстановката в Руската Федерация и особеностите на военната служба относно военните задължения и военната служба за руските граждани от мъжки пол. Подлежат ли на наказания лицата, които отказват военна служба и какви са въпросните наказания; наборните войници е забранено да служат в чужбина, включително в Украйна; В справките на дирекцията е обсъдена подробно ролята на ЧВК В. Във войната в Украйна, изиграла според източниците, значителна роля за руското нахлуване в Украйна; Правилно Съда е извел извода, че представените призовки не доказват преследване по причините, обосноваващи предоставянето на статут на бежанец, а само обстоятелството, че е призован да служи военната си служба. Без основание са твърденията, че само поради факта, че руски гражданин е призован да отбие редовната си военна служба - като наборник, ще бъде изпратен на първа линия на фронта в Украйна. съда е приел, че „... участие в протести, заплахи от неизвестни лица, писането на песни (текстове), съдържащи протестни фрази ... не представляват материалноправни основания, по смисъла на чл. 8, ал. 1 от ЗУБ.... Ноторно известните факти за авторитаризма на президента на РФ и за протестите срещу войната в Украйна, са удобен повод за излагане твърдения за „преследване, основано на различно политическо мислене (см. чл. 8, ал. 1 ЗУБ), респ. за симпатизиране или за съпричастност (членство) към опозиционни групи. Такива твърдения обаче подлежат на доказване. В информацията, съдържаща се в официалната справка за Руската Федерация има и твърдения за нарушаване/засягане на основни човешки права. Няма основание да бъде прието, че от страна на официалните власти на РФ се предприемат безогледно масови репресии срещу граждани, изразяващи по един или друг начин недоволство от политиката на президента.“

2. Постановени решения на АССГ и ВАС, с които се отменят решения на председателя на ДАБ в които е отказано предоставяне на международна закрила.

В решение № 3730 от 27.03.2024 г. по адм. дело № 11964/2023 г. по описа на ВАС, е подкрепил мотивите си въз основа на представени в съдебното производство приета Справка от дирекция „Международна дейност“ на ДАБ при МС с вх. № ЦУ-829/15.06.2023г. относно актуалната ситуация в Руската федерация. Повиквателна Серия КК № 70, изпратена до лейтенант Громико, с която е поканен да се яви на 03.12.2021 г. в 09.00 ч. в районен/градски военен комитет в гр. Кореновск, относно въпроси за военната регистрация; правно становище от адвокат, представляващ интересите на жалбоподателя, с данни за това, че последният се е обърнал към него за правна помощ, защото е станал жертва на измамни атаки от група хора, като се е сблъсквал с тенденциозността на правоохранителната система, а проточилото се с години наказателно правонарушение не е намерило своето законно и справедливо разрешение, както и за това, че през 2023 г. Громико е потърсил правна консултация с друг адвокат, свързана с потенциална правна оценка на редица негови действия в Интернет пространството, публичното пространство и конкретно с информация в социалната мрежа "Вконтакте", публикации на хартиен източник, съдържащи критика към сегашното правителство и осъждане на Специална военна операция и съответно каква би била правната оценка на тези факти от правоприлагащите органи на Руската Федерация според действащото законодателство; извадка от Федерален закон № 538-FZ от 30.12.2020 г. "За изменение на чл. 128. 1 от Наказателния кодекс на Руската Федерация" за престъплението клевета в Интернет.

Касационен състав счита, че обжалваното решение на председателя на ДАБ при МС е постановено без да е изяснена действителната фактическа обстановка, като не са обсъдени надлежно доказателствата в подкрепа на твърденията на кандидата, каквито са изискванията на чл.75, ал.2 и ал.3 от ЗУБ, а формално и бланкетно е посочено, че не са налице предпоставките за предоставянето на международна закрила. Горните нарушения при издаване на оспорения административен акт не са констатирани от първата съдебна инстанция, вместо което с оспореното решение е заместена дължимата преценката на органа и са изложени аргументи, допълващи неговите мотивите.

При наличните доказателствени средства, които следва да бъдат кредитирани след цялостния им анализ, е видно, че в случая са налице основанията по чл. 8 от ЗУБ за предоставяне на статут на бежанец на жалбоподателя. Формираните изводи в обратен смисъл на административния орган и на съда са необосновани и незаконосъобразни. Съображенията са следните: в официалния документ, съставен от дирекция при ответника и събраните доказателства са съществени за преценката на предпоставките за предоставяне на статут на бежанец на касатора, но са интерпретирани едностранчиво и без връзка с правилата, относими към заявения статут или при неправилно приложение на същите. Така например органът не обсъжда, а съдът отрича приложимостта на: § 169 от Наръчника по процедури и критерии за определяне на статут на бежанец, издаден от ВКБООН /Наръчника/, съгласно който дезертърор или лице, което се опитва да избяга от военна служба, може също да се счита за бежанец и когато се докаже, че то ще понесе несъответстващо на провинението сурово наказание за военното си нарушение поради своята раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, както и на § 170 от Наръчника, съгласно който, съществуват случаи, при които необходимостта от изпълнение на военната служба, е единствената причина да се иска статут на бежанец, т. е. когато лицето докаже, че изпълнението на военната служба за него би означавало участие във военни действия, противоречащи на неговите действителни политически, религиозни или морални

убеждения или на валидни съображения на съвестта. В настоящия случай неправилно първоинстанционният съд е приел, че жалбоподателят не се е справил с горната доказателствена тежест. От данните в подадените до ДАБ молби, в проведеното интервю с кандидата, както и в приложените публикации в социални мрежи и електронни сайтове, е видно, че той многократно заявява, че осъжда политиката срещу Украйна, вкл. анексирането на нейни територии, а впоследствие и войната на Русия срещу Украйна; посочва също така, че чрез майка си, която е украинка, чувства близост към украинския народ и не желае да воюва срещу него.

Изводите от изложеното са, че жалбоподателят е положил всички усилия да докаже, че военните действия, в които има вероятност да участва, противоречат на неговите действителни морални убеждения, т.е. изводи, обратни на приетите от органа и от съда в оспореното решение, които са неправилни.

От друга страна и във връзка с § 171 от Наръчника, съгласно който не всяко убеждение, представлява достатъчно основателна причина за искане на статут на бежанец след дезертиране или бягство от военна служба, но там, където дадено военно действие, с което лицето не желае да има нищо общо, е осъдено от международната общност като противоречащо на основните правила за човешко поведение, наказанието за дезертиране или бягство от военна служба, в светлината на всички други изисквания на определението, може да се счита за преследване. Безспорно е, че водената от Русия война срещу Украйна е осъдена от международната общност, като противоречаща на основните правила за човешко поведение, поради множеството свидетелства за военни престъпления /например с Резолюция от 19.01.2023 г. на Европейския парламент, с която руската агресивна война срещу Украйна е осъдена най-категорично и се призовава Русия незабавно да прекрати всички военни действия в Украйна и безусловно да изтегли всички сили и военно оборудване от страната/. Има множество данни и от други международни източници свидетелстващи в тази насока. Това допълнително мотивира съда да приеме, че в случая са налице условията на § 171 от Наръчника и че за Громико съществува реална опасност от преследване.

В решение № 8554 от 09.07.2024 г. г. по адм. дело № 11964/2023 г. по описа на ВАС от съдебния състав се излагат следните мотиви: Липсата на подробно обсъждане на изложените в молбата за закрила опасения за преследване и необходимостта от обсъждане на бежанската история в светлината на актуалната ситуация в страната на произход налагат отмяна на решението на административния съд. Тъй като такива нарушения са допуснати както в съдебното, така и в самото административно производство, това налага и отмяна на административния акт и връщане на преписката за ново разглеждане на административния орган. При новото произнасяне следва отново подробно и конкретно да се прецени бежанската история на чужденеца, в съответствие с последната достъпна актуална информация за страната на произход и по-конкретно по отношение подхода на официалната власт към лицата, изразяващи различно от официалното политическо мнение и лицата с определена социална група. Административният орган следва да вземе предвид установената съдебна практика на Съда на ЕС относно понятията „политическо мнение“, „основателни опасения“, „преследване“, „определена социална група“.

Тъй като *решение № 2363/22.03.2024г. по адм. д. № 2348/2023 г. по описа на Административен съд Бургас е отменено от ВАС с решение № 8554 от 09.07.2024 г. по адм. д. 5200/2024 г.*, следва по детайлно да бъдат разгледани мотивите на съдебния състав.

Решението е неправилно. Постановено е при съществено нарушение на съдопроизводствените правила – бежанската история не е обсъдена в съвкупност с актуалната ситуация в страната на произход нито от административния орган, нито от

съда, в резултат на което неправилно е приложен материалният закон. Изводите както на съда, така и на ответника не са съобразени и с установената съдебна практика.

От съществено значение за предоставяне на статут на бежанец съгласно ЗУБ и Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила и Женевската конвенция е съществуването на основателни опасения от преследване по причина на раса, религия, националност, политически убеждения или принадлежност към определена социална група. Преценката следва да е конкретна и съобразена с фактите, изложени в бежанската история. Задължение на търсещия убежище е да представи необходимите елементи за оценка на истинността на изброените факти и обстоятелства. В случая такива елементи са предоставени от жалбоподателя във връзка с твърденията му за преследване поради политическите му убеждения, сексуалната му ориентация, отрицателното му отношение към войната в Украйна и официалния режим в Русия. Налице са доказателства, че спрямо него са предприети административни мерки в тази връзка. Съдът не е обсъдил тези доказателства в светлината на действителната актуална обстановка в страната на произход.

Разпоредбата на член 10, параграф 1 от Директивата дава легално определение на понятието „определена социална група“, принадлежността към която може да доведе до действителни опасения от преследване. За целта членовете на групата трябва да споделят една вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение, или пък споделят характеристика или вярване, до такава степен съществено за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях. От друга страна, тази група трябва да има собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество. Съдът на Европейския съюз е тълкувал понятието „определена социална група“ в Решение на Съда от 7 ноември 2013 г. по делото съединени дела X и Y и Z , C-199/12—C-201/12. В това решение, основополагащо за тълкуването на понятието, е прието, че сексуалната ориентация на дадено лице представлява характеристика, до такава степен съществена за неговата идентичност, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от нея. В конкретния случай наличието на законодателство, насочено срещу правата на правата на хомосексуалните лица, позволява да се установи, че тези лица представляват отделна група, разглеждана като различна от заобикалящото я общество.

При тези констатации, административният орган и съдът е следвало да пристъпят към подробно обсъждане на същността на законодателството против ЛГБТИ в Руската федерация, особено предвид данните, че то е възприето от Върховния комисариат на бежанците към ООН като дискриминационно. Подобно законодателство би било от естество да наруши чл. 8 ЕКПЧ, на който съответства член 7 от Хартата на основните права в ЕС. Административният орган и съдът е следвало да обсъдят и преценят дали не се касае за несъразмерно или дискриминационно наказание по смисъла на член 9, параграф 2, буква в) от Директивата. При тези условия, съгласно т.58 от цитираното по-горе решение на СЕС, националните власти следва при преценката на фактите и обстоятелствата по реда на член 4 от Директивата да проверят всички относими факти, свързани със страната на произход, включително законите и подзаконовите актове на страната на произход, както и начина на тяхното прилагане в съответствие с член 4, параграф 3, буква а) от Директивата. В рамките на проверката тези власти трябва по-специално да определят дали в страната на произход на молителя предвиденото в подобно законодателство наказание лишаване от свобода се прилага в действителност.

При това не е необходимо да се касае за мерки, които са били директно насочени към кандидата за закрила. Достатъчна е преценката за основателни опасения от преследване при завръщане на молителя в неговата страна на произход по смисъла на член 2, буква в) във връзка с член 9, параграф 3 от Директивата. Обстоятелството е че той не е заявил публично хомосексуалността си, не означава, че от него следва да се очаква да продължи да я прикрива при завръщането му в страна на произход, с цел избягване на дискриминационно отношение.

Съгласно член 10, параграф 1, буква д) от Директива 2011/95 понятието „политическо мнение“ обхваща по-специално мнение, идеи или убеждения по въпроси, свързани с потенциалните субекти на преследване, посочени в член 6, както и с техните политики или методи, независимо дали мнението, идеите или убежденията са били изразени в действия на молителя“. Понятието трябва да се тълкува широко и може да обхваща всяко мнение или въпрос по отношение на държавния апарат, правителството, обществото или политиката, независимо каква сила има или колко е вкоренено у молителя. От значение при преценката за преследване е не толкова какви са личните мотиви на молителя, а дали субектите на преследване считат мнението, идеите или убежденията за политически (решение на Съда на ЕС от 12 януари 2023 г., *Migrācijas departamentas*, C-280/21, т. 26 и т.27).

Директивата не предписва стандарта на доказване, който се изисква, за да може опасенията да бъдат считани за „основателни“. В решението си по делото *Y и Z* обаче, / решение на СЕС от 5 септември 2012 г., *Y и Z*, C-71/11 и C-99/11, т. 76 и 77/ СЕС пояснява, че когато преценяват дали молителят има основателни опасения от преследване, компетентните органи следва да определят дали установените обстоятелства представляват или не заплаха, поради която съответното лице може с основание да се опасява с оглед на личното си положение, че действително спрямо него ще бъдат извършени актове на преследване.

Директивата предоставя закрила не само на лица, които действително са били преследвани, но и на лица, които са изложени на опасност от преследване. Тя също така отразява разбирането, че заплаха от преследване може да е достатъчна, за да е налице нужда от закрила. Следователно не е необходимо дадено лице да е било преследвано преди да подаде молба за международна закрила; то може да се „опасява“ от преследване в бъдеще.

Преценката дали жалбоподателят може, предвид индивидуалната си ситуация с основание да се опасява, че действително ще стане обект на действия на преследване при завръщане в родината си трябва да се извърши „бдително и предпазливо“ / решение на СЕС от 5 септември 2012 г., *Y и Z*, C-71/11 и C-99/11, т. 76 и 77/. За целта трябва да се обсъдят и преценят всички относими факти, свързани с държавата на произход в момента на вземането на решение по молбата, информацията и документите, позволяващи да се определи дали молителят е бил или би могъл да бъде обект на преследване, както и индивидуалното положение и личните обстоятелства относно молителя. Съгласно уточнението в член 4, параграф 4 от Директивата фактът, че молителят вече е бил преследван е сериозен признак за основателни опасения на молителя от преследване, освен ако съществуват достатъчни основания да се смята, че преследването не би се повторило. От съществено значение е общата достоверност на твърденията на молителя, както и обстоятелството дали чрез политическото мнение, което е изразявал или чрез дейностите, които евентуално е извършвал, за да популяризира това мнение по време на пребиваването си в държавата на произход или след отпътуването си оттам, жалбоподателят вече е привлякъл неодобрението на потенциалните субекти на преследване в тази държава.

Липсата на подробно обсъждане на изложените в молбата за закрила опасения за преследване и необходимостта от обсъждане на бежанската история в светлината на актуалната ситуация в страната на произход налагат отмяна на решението на административния съд. Тъй като такива нарушения са допуснати и в самото административно производство, това налага и отмяна на административния акт и връщане на преписката за ново разглеждане на административния орган.

IV. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Сирия, Афганистан, Пакистан, Бангладеш, лица без гражданство, Ирак, Иран, Либия, Ливан, Мароко, Египет, Нигерия, Конго, Зимбабве, Ангола, Гамбия, Кот Д Ивоар, Саудитска Арабия, Камерун, Сенегал, Сомалия, Беларус, Грузия, Сърбия, Узбекистан, Шри Ланка, Турция, Молдова и Украйна срещу решения на административния орган за отказ да бъде предоставена международна закрила;

За разгледания период са постановени общо 139 съдебни решения по административни дела, образувани срещу жалби, подадени от граждани, с които оспорват отказ на председателя на ДАБ да им бъде предоставявана международна закрила.

По описа на АССГ са постановени общо 139 съдебни решения, които касаят граждани на Сирия (35 бр. от които 22 бр. в полза на ДАБ и 11 бр. в полза на чуждия гражданин и 2 бр. прекратени с определения) Афганистан (65 бр. от които 58 бр. в полза на ДАБ, 6 бр. в полза на чуждия гражданин и 1 бр. прекратено с определение), Пакистан (2 бр. от които 1 бр. в полза на ДАБ и 1 бр. прекратено с определение), Бангладеш (2 бр. от които 1 бр. в полза на ДАБ и 1 бр. в полза на чужденеца), лица без гражданство (2 бр. от които 1 бр. в полза на ДАБ и 1 бр. в полза на чужденеца), относно граждани на Ирак (5 бр. от които 3 бр. в полза на ДАБ и 2 бр. в полза на чуждия гражданин), Иран (2 бр. в полза на ДАБ), Ливан (1 бр. в полза на ДАБ), Мароко (2 бр. в полза на ДАБ), Конго (2 бр. в полза на ДАБ), Нигерия (3 бр. в полза на ДАБ), Зимбабве (1 бр. в полза на чужденеца), Ангола (1 бр. в полза на ДАБ), Гамбия (1 бр. прекратено с определение), Кот Д Ивоар (1 бр. в полза на ДАБ), Саудитска Арабия (1 бр. в полза на чужденеца), Сенегал (1 бр. в полза на ДАБ), Сомалия (1 бр. в полза на чуждия гражданин), Беларус (2 бр. в полза на ДАБ), Грузия (2 бр. от които 1 бр. в полза на ДАБ и 1 бр. прекратено с определение), Сърбия (1 бр. в полза на ДАБ), Узбекистан (1 бр. в полза на ДАБ), Шри Ланка (2 бр. в полза на ДАБ), Турция (2 бр. в полза на ДАБ), Молдова (1 бр. в полза на ДАБ) и Украйна (1 бр. в полза на ДАБ).

Постановените от ВАС съдебни решения са общо 64 бр., от които – граждани на Сирия (26 бр. решения от които 22 бр. в полза на ДАБ и 4 бр. в полза на чуждия гражданин) Афганистан (12 бр. в полза на ДАБ), Алжир (1 бр. в полза на ДАБ) Пакистан (1 бр. в полза на ДАБ), Бангладеш (1 бр. в полза на чужденеца), лица без гражданство (1 бр. в полза на ДАБ), относно граждани на Ирак (6 бр. в полза на ДАБ), Иран (1 бр. в полза на ДАБ), Ливан (3 бр. от които 1 бр. в полза на ДАБ и 2 бр. дела прекратени с определение), Либия (1 бр. в полза на ДАБ), Мароко (2 бр. в полза на ДАБ), Нигерия (1 бр. в полза на ДАБ), Сенегал (1 бр. в полза на ДАБ), Камерун (1 бр. в полза на ДАБ), Беларус (1 бр. в полза на ДАБ), Грузия (1 бр. прекратено с определение), Турция (1 бр. в полза на ДАБ), Египет (2 бр. дела от които 1 бр. в полза на ДАБ и 1 бр. дело отменено и върнато на друг съдебен състав) и Украйна (1 бр. в полза на ДАБ).

1. От анализа на решенията, с които се потвърждава индивидуалния административен акт се откроява следното решение:

В решение № 9019 от 22.07.2024 г. по адм.д. 3768/2024 г. по описа на ВАС, образувано по касационна жалба на гражданин от Сирия, срещу решение № 418/26.02.2024 г. постановено по адм. дело № 43/2024 г. по описа на Административен съд-Сливен, с което е отхвърлена жалбата му срещу решение № 22155/18.12.2023 г. на председателя на ДАБ при МС. Касаторът, чрез процесуалния си представител, излага доводи за неправилност на съдебния акт и незаконосъобразност. Излага, че съдът неправилно е преценил страха на чужденеца от преследване. Твърди, че решението е издадено в нарушение на чл. 9 от ЗУБ. Претендира отмяна на решението.

Първоинстанционният съд е възприел мотивите на административния орган, че за сирийският гражданин не може да се направи извод, че е изложен на реална опасност от преследване или тежко посегателство, както и че не са налице предпоставките по чл. 9 ,ал.1, т.2 и т.3 от ЗУБ за признаване на хуманитарен статут. Така мотивиран съдът е приел, че оспореният административен акт е законосъобразен и е отхвърлил подадената жалба.

Според съдебния състав, решението е валидно, допустимо и правилно. Като мотивите на ВАС са следните: „решаващият съд е изложил подробни и ясни мотиви по правнорелевантните факти, фактическата обстановка е пълно установена и подведена под вярната правна квалификация като формираните от съда изводи се основат и подкрепят от събраните по делото доказателства. Въз основа на изяснената фактическа и правна обстановка, при съобразяване доводите на страните, съдът правилно е приел, че административният орган е преценил всички относими обстоятелства, декларации или документи, свързани с личното положение на търсещия закрила и базирайки се на тях правилно е сметнал, че не е налице нарушение на разпоредбата на чл. 75, ал. 2 ЗУБ, във вр. с чл. 8 и чл. 9 ЗУБ. Обосновано е приел, че кандидатът за статут не членува в политически партии и организации, няма проблеми поради религиозна или етническа принадлежност, не излага конкретни достоверни данни за отправени лично към него заплахи или оказано насилие, а изложените такива правилно и обосновано са приети от административния орган като несвързани с основанията за закрила по ЗУБ, вкл. по причините в чл.8, ал.1 от ЗУБ. Данните от бежанската история на сирийския гражданин не навеждат на основателни опасения от преследване, основани на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група, нито представляват преследване по смисъла на чл.8, ал.4 ЗУБ, нито сочи конкретни действия, попадащи в предметния обхват на чл.8, ал.5 ЗУБ.

Изложеното обосновава правилния извод на съда за липса на условията за предоставяне статут на бежанец по чл. 8 ЗУБ.

Законосъобразни се явяват изводите на съда, че в случая не са налице основания за предоставяне и на хуманитарен статут на молителя по смисъла на чл. 9, ал. 1 ЗУБ, доколкото данните, съдържащи се в проведените с него интервюта налагат извода, че липсват доказателства да е бил изложен на реална опасност от тежки посегателства, като смъртно наказание или екзекуция, изтезание или нечовешко и унижително отнасяне, тежки и лични заплахи срещу живота и личността му.

В допълнение следва да се отбележи, че не са налице доказателства за това, че ситуацията в Сирия достига до границите на безогледно насилие, породено от вътрешен или международен въоръжен конфликт или от неспособност на официалните власти да противодействат ефективно на въоръжени групировки, които нападат населението или отделни негови групи, респективно правилно решаващият съд е приел, че не са налице и предпоставките на чл.9 ал.1 т.3 от ЗУБ и чл.15 б“в“ от Директива 2004/83/ЕО на ЕП и Съвета от 29.04.2004 г.

При тези данни, верни са изводите на първостепенния съд, че не следва да намерят приложение, както чл. 8, така и чл. 9 ЗУБ. Административният съд е постановил правилно и законосъобразно решение, което следва да се остави в сила.

2. Постановени решения на АССГ и ВАС, с които се отменят решения на председателя на ДАБ в които е отказано предоставяне на международна закрила:

В решение № 1343/29.03.2024 г. по адм.дело № 11714/23 г. на АССГ, 5 състав, съда не споделя мотивите, изложени от административния орган за липсата на основания за предоставяне на статут на бежанец по чл. 8 от ЗУБ. Видно от проведеното интервю, жалбоподателят изрично е посочил, че неговия баща и брат са в затвора с фалшиви обвинения, тъй като са членове на опозиционна политическа партия. В тази връзка са представени писмени доказателства, но административния орган не ги е преценил с мотив, че се касае за минал период през 2018 г., без да вземе предвид, че според твърденията на жалбоподателя, същите все още се намират в затвора. От друга страна, в проведеното с жалбоподателя интервю няма поставени въпроси нито за неговата политическа принадлежност, нито дали е налице опасност от преследване заради политическо убеждение. Необсъждането на всички представени доказателства, както неизясняването на цялата обстановка около бежанската история на жалбоподателя, включително и по отношение на неговото политическо мнение, представлява съществено нарушение на административно производствените правила. От друга страна, следва да се отбележи, са основателни и доводите изложени в жалбата, за неточна преценка в оспореното решение на политическата ситуация в Бангладеш, Оценката за ситуацията в тази страна се съдържа в справка вх. № ЦУ-1491 от 02. 10. 2023 г. и вх. № ЦУ-111 / 15. 01. 2024 г. на дирекция „Международна дейност” на ДАБ. Видно обаче от последната справка, представена в съдебното заседание, най-голямата опозиционна партия бойкотира изборите, тъй като хиляди нейни членове са арестувани или трябва да се защитават пред съда. Също така се сочи, че в Бангладеш значимите проблеми с правата на човека включват достоверни доклади за незаконни или произволни, включително извънсъдебни убийства, принудителни изчезвания, тежки и животозастрашаващи условия в затворите, произволни арести или задържания, политически затворници или задържани по политически причини лица и др. В тази връзка основателно се сочи, че с Резолюция на Европейския парламент от 14 септември 2023 г. относно положението с правата на човека в Бангладеш се изразява дълбока загриженост във връзка с влошаване положението с правата на човека и се препоръчват мерки за подобряването им. При това положение, безспорно положението в Бангладеш свързано с правата на човека, не е никак благоприятно, поради което мотивите на органа за противното и липсата на сериозни заплахи за живота и здравето на жалбоподателя, не почиват на обективни данни. По изложените съображения съдът намира, че оспореното решение следва да бъде отменено, а делото трябва да се върне като преписка на административния орган за произнасяне, при съобразяване с развитите по-горе правни съображения, във връзка с установените фактически обстоятелства, както и с целта на ЗУБ и основните принципи, залегнали в АПК. Решението по описа на АССГ, е обжалвано с касационна жалба от юристи на ДАБ при МС, въз основа на което е образувано адм. дело 4489/2024 г. по описа на ВАС.

В своето решение № 9001 от 19.07.2024 г. ВАС е оставил в сила оспореното решение на АССГ, поради следните мотиви: „решението на АССГ е правилно, като подадената срещу него касационна жалба е неоснователна.

При постановяване на обжалваното решение от АССГ не са били допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила и на материалният закон. Изложените доводи в касационната жалба за наличието на касационни основания по чл. 209, т. 3 от АПК не променят извода за обосновааност и правилност на съдебното решение.

Административният съд е направил правилен извод за опорочаването на акта в резултат на допуснато от органа съществено нарушение на административнопроизводствените правила. Делото не е изяснено от фактическа страна, предвид това, че бащата и брат на лицето са в затвора, поради политически причини и наличието на наказателни производства срещу него.

В решението си административният орган е посочил лаконично, че според приложената справка ситуацията в Бангладеш е относително спокойно, а е следвало да съобрази цялата информация от справката за ситуацията в страната на произход на чужденеца. Данните от нея следвало да се съпоставят с изложената от лицето бежанска история.

Правилна е преценката на съда, че в актуална справка с вх. № ЦУ-111/15.01.2024 г. на Дирекция „Международна дейност“ на ДАБ, са налице данни от които може да се направи извод за наличие на нарушения на правата на човека в Бангладеш по политически причини.

Налице са данни, че членове на семейството на лицето са в затвора. Има документи за повдигнати срещу него обвинения. От посочената справка се установява, че опозиционната партия, в която членуват бащата и брат на А., бойкотира изборите, поради арести на нейни членове. В справката е отбелязано, че силите за сигурност в Бангладеш имат дълга история на произволни арести, насилствени изчезвания, извънсъдебни убийства.

Достоверността и относимостта към случая на тези документи следва да получи оценка от административния орган. С оглед тази информация следва да се повери дали данните, събрани в хода на административното производство по отношение на бежанската история на К. Р. А. се подкрепят от писмените доказателства, събрани в хода на съдебното производство.

Съдебната инстанция споделя и извода на АССГ, че с оглед на приетите в хода на съдебното производство писмени доказателства, е необходимо административният орган да ги изследва и да ги обсъди с оглед тяхната релевантност с бежанската история на чужденеца и данните за актуалната обстановка в страната по произход. Това е необходимо, за да извърши необходимата преценка за наличие или отсъствие на предпоставките за предоставяне на статут на бежанец във връзка с чл. 8 от ЗУБ или хуманитарен статут във връзка с чл. 9 от ЗУБ.

Съгласно чл. 63а, ал. 5 от ЗУБ, интервюиращият орган провежда допълнителни интервюта, ако е необходимо за нуждите на съответното производство. При наличие на нови данни, относими към личната история на чужденеца, за административния орган би стояла възможността да бъде проведено допълнително интервю.

Първостепенният съд е постановил решението си в съответствие със закона, като е върнал преписката на административния орган при условията на чл. 173, ал. 2 от АПК. Допуснатите в административното производство нарушения на административнопроизводствените правила следва да бъдат отстранени от адм. орган при повторното разглеждане на преписката.

В решение № 1636/13.03.2024 г. по адм.дело № 11949/23 г. на АССГ, 4 състав, съда е отменил издадения административен акт на председателя на ДАБ при МС в частта в която се отказва предоставяне на хуманитарен статут, като мотивите му са следните:

Правилни и обосновани са изводите на административния орган, че в бежанската история на чужденеца, не са налице субективния и обективния елемент на предвиденото в чл. 8 от ЗУБ понятие "основателно опасение от преследване", нито се твърди спрямо сомалийската гражданка да е било осъществено преследване от държава, партии или организации и недържавни субекти в страната му на произход – Сомалия. Както е посочено и в мотивите на оспореното решение от цялата бежанска история става ясно, че конкретни действия на преследване срещу сомалийската

гражданка не съществуват и не се установява срещу нея да са налице посегателства, чиято системност и мащабност достигат до границата на преследване. Правилна е преценката на административния орган, че изложените от кандидата мотиви за напускане на страната му по произход не са правно значими за търсената защита, тъй като не могат да се приемат за обосновано опасение от преследване. В интервюто си жалбоподателката сочи, че не е членувала в партии, както и че не е била арестувана, не е била осъждана и няма заведени съдебни дела срещу нея. Декларирала е, че не е била изтезавана и не е имало заплахи към нея, не е имала проблем заради етническата си принадлежност, нито заради изповядваната от нея религия. Изрично е посочила, че ако се върне в страната си по произход ще има същите проблеми - липса на работа и че най-важното за нея е да си намери работа за да издържа децата си. Конкретно иска властите в България да ѝ помогнат да има документи и да може да доведе децата си в България. По така изложените съображения, правилен и законосъобразен се явява изводът на административния орган за липсата на материалноправни предпоставки в процесната хипотеза за прилагане на чл. 8, ал. 1 от ЗУБ за предоставяне на статут на бежанец. Между страните няма спор, а и представените справки от дирекция „Международна дейност“ на ДАБ – МС, вх.№ ЦУ-987/18.07.2023г. и с вх. № ЦУ-634/12.02.2024 г. относно общото положение и актуалната политическа и икономическа обстановка в Сомалия съдържа данни за това, че „части от Сомалия остават извън правителствен контрол, като бунтовническата терористична група „Ал Шабаб“ оспорва контрола на официалните власти. Според доклад на Н. О. в Сомалия не е престъпление да се търси убежище зад граница и не са известни каквито и да било достоверни доклади за злоупотреби спрямо неуспели кандидати за закрила, произтичащи конкретно от обстоятелството, че въпросните лица са поискали убежище в чужбина. Тероризмът и целенасочените бомбени атаки продължават да формират значителна част от ситуацията със сигурността и ежедневния живот и съответно оказват влияние върху хуманитарните и други условия, но гражданите не са изправени пред реален риск от тежки и индивидуални заплахи за личността им по причина на безогледно насилие“. По отношение на положението на жените в Сомалия в справките е посочено, че жените не се ползват със същите права като мъжете и изпитват системно подчинение от страна на мъжете, въпреки законовите разпоредби, забраняващи такъв род дискриминация. Жените са подложени на дискриминация в области като кредитиране, образование, политика и жилищно настаняване. По отношение на наличието на предпоставки за предоставяне на хуманитарен статут на чужденеца, следва да се отбележи, че в случая от негова страна не се твърди в държавата си по произход да е изложен на реална опасност от тежки посегателства, като смъртно наказание или екзекуция, или изтезание или нечовешко или унижително отнасяне, или наказание, каквито изисква разпоредбата на чл. 9, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗУБ. Няма изложени и твърдения за наличие на обстоятелства измежду предвидените в чл. 9, ал. 6 от ЗУБ. Не са налице и условията за предоставяне на хуманитарен статут по смисъла на чл. 9, ал. 8 от ЗУБ. Съгласно цитираната разпоредба хуманитарен статут може да бъде предоставен и по други причини от хуманитарен характер или на други основания, предвидени в българското законодателство, както и поради причините, посочени в заключенията на Изпълнителния комитет на ВКБООН, като тази законова хипотеза представлява особена закрила, която се предоставя в изключителни случаи. Под "други причини от хуманитарен характер" по смисъла на чл. 9, ал. 8 от ЗУБ се има предвид не всяка причина независимо от нейното естество, а се визират останалите случаи, различни от изрично предвидените в ал. 1, въз основа на които да се установява същата по интензивност реална опасност от тежки посегателства срещу личността на чужденеца при завръщането му в държавата по произход (така Решение № 4218 от 01.04.2021г. на ВАС по адм. д. № 1466/2021г., Решение № 8973 от 07.07.2020г. на ВАС по адм. д. №

14546/2019г.).

В конкретния случай такива други причини от хуманитарен характер не се изтъкват и в този смисъл не са налице основанията на чл. 9, ал. 8 от ЗУБ. Ответният орган не е извършил преценка и относно материалноправните предпоставки за предоставяне на хуманитарен статут по смисъла на чл. 9, ал. 1, т. 3 от ЗУБ, съгласно която хуманитарен статут се предоставя на чужденец, принуден да напусне или да остане извън държавата си по произход, тъй като в тази държава е изложен на реална опасност от тежки посегателства, като "тежки и лични заплахи срещу живота или личността му като гражданско лице поради насилие в случай на вътрешен или международен въоръжен конфликт". Вземайки в предвид посоченото по-горе и информацията съдържаща се в посочените справки от дирекция „Международна дейност“ следва да се приеме, че към настоящия момент положението в Сомалия отговаря на критериите, заложили в чл. 9, ал. 1, т. 3 от ЗУБ – „вътрешен въоръжен конфликт“, който до степен на безогледност и/или повсеместност е обхванал цялата територия на страната и поставя в риск и от посегателство живота и здравето на всички цивилни граждани. Дори да се приеме, че няма достатъчно данни, относно водещия се на територията на Сомалия въоръжен конфликт да се характеризира с безогледно насилие (чл. 9, ал. 1, т. 3 от ЗУБ), не е изследвана опасността за чужденеца от последицата на този нестихващ въоръжен конфликт, както и тежката и задълбочаваща се хуманитарна криза, продължителна несигурност и нуждаещите се от хуманитарна помощ. Според дадено от СЕС тълкуване в решение от 30.01.2014 г. по дело C-285/12 Diakite законодателят на Съюза е пожелал да предостави субсидиарна закрила на засегнатите лица не само в случаи на въоръжени международни конфликти по смисъла на международното хуманитарно право, но също така и в случаи на въоръжени вътрешни конфликти, при условие, че тези конфликти се характеризират с употребата на безогледно насилие. Според настоящия състав на съда, изложената ситуация относно страната на произход на кандидата разкрива характеристиките на вътрешен въоръжен конфликт по смисъла на чл.1 от Допълнителния протокол към Женевската конвенция от 12.08.1949 г. относно защитата на пострадалите при вътрешни въоръжени конфликти: конфликт, който се развива на територията на страната между нейните и отцепнически въоръжени сили или организирани въоръжени групировки, които под провеждането на отговорно командване упражняват над част от нейната територия контрол, позволяващ им да провеждат продължителни и съгласувани военни операции.

Изнесената информация за страната на произход на кандидата показва, че за нея е налице реална опасност за живота и личността в случай на връщането ѝ на територията на Сомалия. На следващо място, органът не е изследвал възможността жалбоподателят да се ползва със закрила от друга държава, в която е пребивавала в продължение на около една година - Турция. Последната попада в обхвата на понятието "трета сигурна държава" по смисъла на § 1, т. 9 ДР ЗУБ. От изявленията на жалбоподателката в проведеното интервю се констатира, че същата, пребивавайки в Турция, няма опасения за живота или свободата си и не е изложена на опасност от преследване или тежко посегателство. Поради изложеното, оспореното решение в частта относно отказано предоставяне на хуманитарен статут следва да бъде отменено и върнато на органа за ново произнасяне. Решението на АССГ е обжалвано с касационна жалба от юрисконсулт на ДАБ, въз основа на която е образувано адм. д. № 5325/2024 г. пред ВАС. Към настоящия момент се очаква насрочване на съдебно заседание.

V. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани с отказ от предоставена международна закрила, поради постъпила в ДАБ при МС информация от Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), че чуждите граждани представляват заплаха за националната сигурност.

В решение № 9684/09.09.2024 г. по адм. дело № 339/24 г. на ВАС съда е отменил изданието административен акт на председателя на ДАБ при МС в частта в която се отказва предоставяне на хуманитарен статут, като мотивите му са следните:

Макар положението в държавата Сирия съставлявало възможност за предоставянето на хуманитарен статут на чужденеца, съществувала пречка за това, тъй като Държавната агенция „Национална сигурност“ изразила становище с писмо, че А. А. представлява заплаха за националната сигурност и възразява да му бъде предоставена международна закрила. Със заповед на А. А. била наложена принудителна административна мярка „експулсиране“, както и забрана за влизане на територията на държави-членки на Европейския съюз за срок от 5 години. Административният орган посочил, че становището на Държавната агенция „Национална сигурност“ е обвързващо, тъй като преценката дали лицето е заплаха за националната сигурност е възложено на тази институция.

Съдът възприел преценката на административния орган, че положението в Сирия е сериозно, тъй като гражданската война там продължава, поради което било възможно да се приеме, че А. А. отговаря на условията на чл. 9, ал. 1, т. 3 от ЗУБ за предоставяне на хуманитарен статут. Тъй като обаче жалбоподателят представлявал опасност за националната сигурност и обществения ред, този статут не можел да бъде предоставен.

Според приетото от съда, председателят на Държавната агенция за бежанците не можел да подлага на преценка посочените от Държавната агенция „Национална сигурност“ обстоятелства и бил обвързан от заключението на специализирания орган.

Същевременно съдът нямал задължение да упражни косвен съдебен контрол относно заключението, че чужденецът представлява заплаха за националната сигурност. Административният съд обявил, че му е служебно известно образуването пред Административния съд-София-град по адм. дело №11213/2022 г. По това дело съдът се произнесъл по жалбата на А. А. А. срещу решение № РПЗТ-47/23.11.2022 г. на председателя на Държавната агенция за бежанците, с което лицето било настанено в помещение от затворен тип. Видно от мотивите на решението, по това дело е била изискана справка за причините, поради което чужденецът се счита опасен за националната сигурност. Жалбоподателят се запознал с данните и е имал възможност да защити правата си. Поради това административният съд отхвърлил жалбата на А. А. като неоснователна.

Касационната инстанция намира, че решението на административния съд е правилно в частта за отхвърляне на жалбата срещу решение №11389/ 24.07.2023 г. на председателя на Държавната агенция за бежанците, в частта на постановения отказ за предоставяне на статут на бежанец, тъй като бежанската история на чужденеца не сочи наличието на условията по чл.8 ЗУБ, при които се предоставя статут на бежанец.

Решението е постановено в нарушение на материалния закон в частта, в която е потвърдено решението на председателя на Държавната агенция за бежанците, в частта, в която е отказано предоставянето на хуманитарен статут по молбата на А. А..

Без да е обосновал с достатъчно данни наличието на ситуация на безогледно насилие в държавата по произход, и да е подложил на оценка факта, че чужденецът е дошъл в България от трета сигурна държава, административният орган е приел, че е налице основанието по чл.9, ал.1, т.3 ЗУБ, с оглед на което може да му бъде предоставен хуманитарен статут, но е постановил отказ по съображения, че чужденецът застрашава националната сигурност.

В нарушение на административно-производствените правила административният орган е отказал да се занимае с обстоятелствата, които обуславят издаването на становището на Държавна агенция „Национална сигурност“. Съгласно чл.58, ал.10 ЗУБ при получаване на молба за предоставяне на закрила компетентните органи

задължително изискват писмено становище на Държавна агенция "Национална сигурност", което се взема предвид при произнасяне в производството по общия ред. Това означава, че органът, който разглежда молбата за предоставяне на статут, преценява становището заедно с всички други обстоятелства, свързани с бежанската история на кандидата.

Съгласно чл.12, ал.2, т.4 от ЗУБ хуманитарен статут не се предоставя на чужденец, за когото има сериозни основания да се предполага, че представлява заплаха за националната сигурност.

Възприетата в чл.12, ал.2, т.4 от ЗУБ формулировка на основание за отказ предполага органа по чл. 48, ал.1 ЗУБ да прецени сериозността на заплахата за националната сигурност, ако чужденецът получи международна закрила, въз основа на предоставената му от Държавната агенция „Национална сигурност“ информация. Тази информация следва да бъде приобщена към административната преписка, което ще даде възможност на чужденеца да упражни правото си на защита в рамките на производството и впоследствие, пред съда, при неблагоприятно за него административно решение.

Административният съд е нарушил съдопроизводствените правила, като е отказал да събере информацията, обуславяща становището, че чужденецът представлява заплаха за националната сигурност. Събирането на тази информация във вече приключило производство, в което кандидатът за статут е участвал, не е означава, че той няма право да иска представянето ѝ в друго, самостоятелно по своя предмет, производство.

В нарушение на материалния закон административният съд е възприел тълкуването на административния орган, според което той е обвързан от изразеното от Държавната агенция „Национална сигурност“ становище. Всъщност Законът за убежището и бежанците предоставя именно на правоприлагащия орган по чл.48, ал.1 ЗУБ *преценката за наличието на сериозни основания да се смята, че чужденецът, подал молба за закрила, застрашава националната сигурност.* Становището на специализираната институция не може да замести самостоятелното волеизявление на административния орган по този въпрос. Волеизявлението му би било обвързано, ако законът предвиждаше, че отказ за предоставяне на статут се постановява при наличието на негативно становище на Държавната агенция „Национална сигурност“, свързано с личността на чужденеца.

Административният съд не е констатирал допуснатите в административното производство нарушения. Решението му е неправилно и следва да се отмени в частта, в която е отхвърлена жалбата на А. А. А. срещу решение №11389/24.07.2023г. на председателя на Държавната агенция за бежанците, в частта, в която направен отказ за предоставяне на хуманитарен статут. Вместо него следва да се постанови друго, с което да се отмени решение №11389/24.07.2023 г. на председателя на Държавната агенция за бежанците в съответната част и преписката да се изпрати на този орган за ново разглеждане.

По сходен казус, но с противоположно решение се произнася ВАС, но от друг съдебен състав, по адм. дело № 3029/2024 г. В Решение № 8717 от 11.07.2024 г. съдебният състав излага следните мотиви, а именно:

Предмет на съдебен контрол пред административния съд е решение № 12166/07.08.2023 г. на председателя на ДАБ, с което, на основание чл. 75, ал. 1, т. 2 и т. 4, във вр. с чл. 12, ал. 1, т. 6 и чл. 12, ал. 2, т. 4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) на Х. А. Х., гражданин на Сирия е отказано предоставянето на статут на бежанец и на хуманитарен статут. Съдът е приел, че административният акт е издаден от компетентен орган, в предвидената от закона форма, при спазване на административно-производствени правила, в съответствие с материалния закон и неговата цел. Съдебният

състав е сметнал, че административният орган, като е анализирал изложените в бежанската история обстоятелства, е извел правилен и законосъобразен извод за липсата на материалноправните предпоставки по чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне статут на бежанец и хуманитарен такъв. Съдът е възприел мотивите на административния орган, че няма данни за конкретно преследване по някоя от причините, изчерпателно посочени в чл. 8, ал.1 от ЗУБ. Така мотивиран съдът е приел, че оспореният административен акт е законосъобразен и е отхвърлил подадената жалба.

Според ВАС, решение №796/06.02.2024 г. постановено по адм. дело № 8510/2023г. по описа на Административен съд София-град е валидно, допустимо и правилно.

Касационната инстанция споделя мотивите изложени от първоинстанционния съд и на основание чл. 221, ал. 2, предл. последно АПК не следва да ги преповтаря, а препраща към тях. При постановяване на съдебния акт не са осъществени нарушения, съставляващи касационни основания, които да налагат отмяната му.

Правилно административният орган и решаващият съдебен състав са преценили, че са налице условията за прилагане на изключващата клауза на чл. 12, ал. 2, т. 4 от ЗУБ. Съдът обосновано е счел, че на чужденеца не следва да се предоставя хуманитарен статут по предпоставките на чл. 9, ал. 1, т. 3 от ЗУБ, тъй като по делото е прието като доказателство писмото от Държавна агенция „Национална сигурност“, в което е изразено отрицателно становище за предоставяне на закрила на чужденеца, тъй като същият представлява заплаха за националната сигурност. Съгласно императивните разпоредби на чл. 12, ал. 1, т. 6 и чл. 12, ал. 2, т. 4 от ЗУБ, статут на бежанец и хуманитарен статут не се предоставят на чужденец, за когото има сериозни основания да се предполага, че представлява заплаха за националната сигурност. В случая на административния орган не е предоставена възможност за преценка дали да предостави търсената закрила, а напротив - има законова забрана за предоставяне и на статут на бежанец, и на хуманитарен статут. Съобразена е целта на закона да даде максимално широки гаранции за защита на националната сигурност, като постановеният отказ е материално законосъобразен административен акт.

При тези данни, настоящият съдебен състав намира, че административният съд е постановил правилно решение, което следва да се остави в сила.

В решение № 2206/03.04.2024 г. по адм.дело № 335/24 г. на АССГ, 69 състав, съда е отменил по жалба на гражданин от Афганистан, решение на председателя на Държавната агенция за бежанците при МС, в частта, с която на основание чл. 75, ал. 1, и т. 4, във връзка и чл. 9 от ЗУБ е отхвърлена молбата му за предоставяне на хуманитарен статут.

Административният орган е изследвал всички основания за преследване по причините, посочени в чл. 8, ал. 1 ЗУБ – основателни опасения от преследване по причини на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група, във връзка с легалното определение за преследване по чл. 8, ал. 4 ЗУБ - нарушаване на основните права на човека или съвкупност от действия, които водят до нарушаване на основните права на човека, достатъчно тежки по своето естество или повторяемост, както и липсата на конкретни действия на преследване по примерното изброяване на чл. 8, ал. 5 от ЗУБ. Въз основа на посоченото от кандидата в интервюто правилно и обосновано решаващият орган е приел, че по отношение на него не се установяват основателни опасения от преследване по причините, посочени в чл. 8, ал. 1 ЗУБ, не са извършени конкретни, лични действия на преследване по смисъла на чл. 8, ал. 4 ЗУБ и на неизчерпателното изброяване по чл. 8, ал. 5 ЗУБ. Дължимо е отхвърляне на оспорването на решението в частта на отказаното предоставяне на статут на бежанец.

Съдът намира изнесените в писмо на ДАНС данни за поведение на молителя, застрашаващо националната сигурност, за вътрешно противоречиви и неподкрепени с

убедителни доказателства. Данните на ДАНС са, че кандидатът е служил като войник от Афганистан в периода 2018 г. – август 2021 г. В самото начало, през 2018 г. бил разследван от контраразузнаването на АНА. Дори да се даде вяра на тази информация, то очевидно чужденецът не е бил освободен от армията, а е продължил да бъде неин член до преврата на талибаните от м. август 2021 г. Това е указание, че евентуални действия на кандидата не са предизвикали освобождаването му от армията, поради което тази информация не може да се счита за потвърдена. По изложените съображения съдът не приема за доказано наличие на основание за отказ по чл.12, ал.1, т.6 от ЗУБ. От друга страна, становището на ДАНС няма обвързваща органа сила, който разполага със самостоятелна компетентност по предоставяне на международна закрила. По изложените съображения е дължима отмяна на решението в частта на отказаната субсидиарна закрила. След отмяната на обжалваното решение делото като преписка следва да се върне на административния орган за ново произнасяне по молбата за международна закрила при съобразяване на указанията, дадени с настоящето решение съгласно чл.73, ал.2 от ЗУБ, а именно да постанови решение, с което да предостави на афганистанския гражданин субсидиарна закрила на основание чл.9, ал.1, т.2 от ЗУБ.

Решението на първоинстанционния съд е обжалвано с касационна жалба от юрисконсулти от дирекция КПМЗ. По *Адм.дело № 9979/2023 г. на ВАС* е образувано по подадена от ДАБ касационна жалба срещу решение № 5318/08.08.2023 г., постановено по адм. дело № 6295/2023 г. по описа на Административен съд София-град, с което е отменен административния акт на заместник-председателя на ДАБ при МС за отказ да бъде предоставена международна закрила на чужденеца. ВАС се е произнесъл с решение № 3466 от 21.03.2024 г., с което е оставил в сила първоинстанционното съдебно решение. Пред първата инстанция е събрана цялата административна преписка по издаване на оспорения акт, в т.ч. писмо на ДАНС. С последното, ДАНС възразява срещу предоставянето на международна закрила в Република България на З. Алисса, тъй като агенцията разполага с информация, че лицето представлява заплаха за националната сигурност. Административният орган е посочил, че преценката, дали представлява заплаха за националната сигурност е в правомощието и компетентността на ДАНС и становище е обвързващо за ДАБ. Основанията по чл. 12, ал. 1, т. 6 и чл. 12, ал. 2, т. 4 от ЗУБ да се откаже статут на бежанец и хуманитарен статут, предвиждали, че е достатъчно да има сериозни основания да се предполага, че лицето представлява заплаха за националната сигурност. Така изложените мотиви от административния орган не са възпрети от АССГ.

Административният съд е приел, че оспореният акт е немотивиран и противоречи на решение от 22.09.2022 г., постановено от Съда на Европейския съюз /СЕС, Съда/ по дело С-159/19, тъй като отказът на органа да предостави на сирийския гражданин статут на бежанец и хуманитарен статут е обусловен единствено от даденото от ДАНС, немотивирано становище.

Съдът е обърнал внимание и на обстоятелството, че по отношение на търсеция закрила е доказано, че е извършил престъпления и е бил осъден за последното на лишаване от свобода 14 години, като въпреки, че е освободен предсрочно, му е наложена пробационна мярка. Това обстоятелство не е обсъдено от административния орган като относимо към преценката както за предоставяне на статут на бежанец, така и хуманитарен статут в нарушение на задължението му по чл. 75, ал. 2 ЗУБ. Съдът е посочил, че органът се е позовал на чл. 4, ал. 3 и ал. 4 ЗУБ, но не е взел предвид, че освен съображението на национална сигурност, се съдържа и друго основание, относимо към молителя – извършеното престъпление. Съдът е приел, че административният орган е допуснал не само процесуално нарушение по чл. 75, ал. 2 ЗУБ, но и несъответствие с приложимия материален закон, с оглед невъзможността се

установи съответствието на издаденото решение с приложимите разпоредби поради неизлагане на мотиви в съответствие с нормативните задължения.

Според възприетото от СЕС в решението му по дело C-159/21, чл. 4, § 1 и § 2, чл. 10, § 2 и § 3, чл. 11, § 2 и чл. 45, § 3 от Директива 2013/32 във връзка с чл. 14, § 4, б. а и чл. 17, § 1, б. г от Директива 2011/95 не допускат национална правна уредба, съгласно която, когато органи със специализирани функции, свързани с националната сигурност, са констатирани с немотивирано становище, че дадено лице представлява заплахата за тази сигурност, решаващият орган е длъжен системно да отказва да предостави субсидиарна закрила на това лице или да отнеме предоставената по-рано международна закрила на същото лице, като се основава на споменатото становище. Според мотивите на Съда в горепосоченото решение, единствено решаващият орган, /който според чл. 2, б. "е" от Директива 2013/32 е всеки квазисъдебен или административен орган в държавата членка, компетентен за разглеждането на молбите за международна закрила, както и да вземе решение като първа инстанция по такива случаи, тоест по аргумент от чл. 48, ал. 1, т. 1 и чл. 52 ЗУБ - председателят или заместник председателят на ДАБ/, под съдебен контрол, е този, който трябва да направи преценка на всички релевантни факти и обстоятелства, включително свързаните с прилагането на членове 14 и 17 от Директива 2011/95, едва след която да приеме решение. Този орган не може надлежно просто да приведе в действие решение, прието от друг орган, което е задължително за него по силата на национална правна уредба, и само на това основание да откаже да предостави субсидиарна закрила или да отнеме предоставената по-рано международна закрила. Напротив, решаващият орган трябва да разполага с цялата релевантна информация и като я вземе предвид, самостоятелно да прецени фактите и обстоятелствата, за да определи съдържанието на решението си, както и да го мотивира в пълна степен. Решаващият орган трябва да има свобода на преценка, за да реши дали съображения, свързани с националната сигурност на съответната държава членка, трябва да доведат до отказ от предоставяне на хуманитарна закрила или до отнемане на статута на бежанец, което изключва вероятността констатирането на заплахата за тази сигурност автоматично да предполага подобен отказ или отнемане. С оглед самите функции на решаващия орган, значението на информацията, предоставена от органи със специализирани функции, свързани с националната сигурност и нейната относимост към целите на решението за предоставяне на международна закрила, е необходимо да бъдат свободно преценявани от решаващия орган, който няма как да бъде задължен да се основа на немотивирано становище, издадено от органи със специализирани функции, свързани с националната сигурност, на база оценка, чиято фактическа основа не му е известна.

VI. Постановени съдебни актове, свързани с отнемане на предоставена международна закрила

За отчетния период са постановени 5 съдебни решения на АССГ, по подадени жалби на чужди граждани, с предоставена международна закрила срещу решения на председателя на ДАБ при МС за отнемане на предоставената закрила.

С Решение № 1581 от 11.03.2024 г. по адм. дело № 12018/2023 г. на 64-ти състав на АССГ е отменил решение на председателя на ДАБ при МС, с което е отнет предоставеният статут на бежанец на сирийски гражданин. В хода на образуваното производство за отнемане на предоставената международна закрила на чуждия гражданин в ДАБ-МС са получени заверен препис от протоколно решение №

596/10.06.2011г., по НОХД № 757/2011г. за извършено от сирийския гражданин престъпление по чл.279, ал.1, пр.2, вр. чл.18, ал.1 от НК и заверен препис от протоколно определение № 792 от 22.07.2011г. по НОХД № 972/2011г. за извършено престъпление по чл.279, ал.2, вр. ал.1, пр.2 от НК вр. чл.28, ал.1 от НК. На 15.02.2023г. от РС – Ихтиман в ДАБ-МС е постъпил заверен препис от Споразумение № 45 от 16.11.2021г. по НОХД № 661/2021г. за извършено престъпление по чл.281, ал.2, т.1 и т.5 вр. ал.1 от НК. На 20.02.2023г. в ДАБ-МС е постъпила и влязла в сила присъда от 26.03.2014г. на СРС, НО, 6 състав, по НОХД № 18487/2013г. за извършено от чужденеца престъпление по чл.216, ал.1, пр.1, алт.2, вр. чл.20, ал.2, вр. ал.1 от НК вр. чл.55, ал.1, т.2, б. „б— от НК. С кандидата е проведено интервю с рег. № УП-4854/03.08.2023г. в ЗО „К.—, като по време на интервюто чуждият гражданин е запознат с причините за образуване на производство за отнемане на предоставената му международна закрила и му е предоставена възможност да изрази своето становище. В тази връзка чужденецът признава, че е нарушил българските закони като е участвал в незаконен трафик на мигранти. В свое оправдание той е заявил, че в момента си плаща за грешката която е направил и към онзи момент не е осъзнавал, че извършва според думите му „...чак толкова голямо престъпление.— Чужденецът посочва, че бил осъден условно за трафика на мигранти, но малко по - късно бил задържан от българската полиция да шофира след употреба на наркотици и поради това бил изпратен в затвора за да излежи условната си присъда. Според думите му в момента все още се водело дело относно употребата за наркотици. Молителят е изразил желание да му бъде прекратено производството за отнемане на статут, защото вече си бил взел поука. Настоящият състав намира, че решението следва да бъде отменено. Съгласно чл.17, ал. 4 ЗУБ предоставен статут на бежанец се отнема, когато по отношение на чужденеца се установи наличието на основание по чл. 12, ал. 2 или чл. 13, ал. 1, т. 6 и 7 от същия закон. Съгласно чл.12, ал.2, т.2 ЗУБ - статут на бежанец не се предоставя на чужденец, за когото има сериозни основания да се предполага, че е извършил тежко престъпление. В случая ответникът се е позовал в мотивите си единствено на споразумението то 16.11.2021 г., по НОХД № 661/2021 г. на РС Ихтиман, както и на чл. 93, т. 7 НК относно понятието „тежко престъпление“. Останалите цитирани по-горе присъда и споразумение не са посочени като мотив за отнемане на статута. Съдът намира, че несъответно на цитираните по-горе норми ответникът е приел, че понятието тежко престъпление следва да съвпада със същото понятие по НК. Следва да се отбележи, че приложимите норми на ЗУБ са транспонирани значително след приемането на НК, като при тълкуването им следва да се има предвид смисъла им на директивата, от която са транспонирани— в случая Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила. При прегледа на практиката на СЕС настоящия състав намира, че следва да се имат предвид насоките за тълкуване, дадени в Решение на Съда на Европейския съюз от 22 септември 2022 година, постановено по дело С 159/21 е дадено тълкуване чл.17, параграф 1, буква б) от Директива 2011/95/ЕС, по т. 89-93 както следва: 89. Доколкото предвиденото в тази разпоредба основание за изключване на субсидиарната закрила е свързано общо с тежко престъпление, то не е ограничено нито географски, нито във времето, нито с оглед на естеството на съответните престъпления (решения от 13 септември 2018 г., А., С-369/17, ЕУ:С:2018:713, т. 47 и от 2 април 2020 г., Комисия/Полша, У. и Чешка република (Временен механизъм за преместване на кандидати за международна закрила), С-715/17, С-718/17 и С-719/17, ЕУ:С:2020:257, т. 155). 90 Ето защо член 17, параграф 1, буква б) от Директива 2011/95 изобщо не предвижда, че посоченото там тежко

престъпление трябва да е било извършено неотдавна или че ако кандидатът е иницирал образуването последователно на няколко процедури за международна закрила, дадено тежко престъпление, за което при първата процедура не е било прието, че оправдава прилагането на изключващо основание, не може да бъде отчетено впоследствие. Напротив, употребата в тази разпоредба на израза „се изключват— означава, че решаващият орган няма свобода на преценка, щом установи, че съответното лице е извършило тежко престъпление. 91 От други разпоредби на Директиви 2011/95 и 2013/32 също не следва, че след отнемането на статута на бежанец решаващият орган би бил обвързан за в бъдеще от преценки относно прилагането на изключващо основание в процедурата, довела до предоставянето на този статут. 92 Компетентният орган на съответната държава членка обаче може да се позове на изключващото основание по член 17, параграф 1, буква б) от Директива 2011/95 — а именно извършването на „тежко престъпление— от кандидата за международна закрила — само след като прецени за всеки отделен случай конкретните факти, които са му известни, с цел да определи дали съществуват сериозни причини да се счита, че деянията, извършени от съответното лице, което извън това отговаря на критериите за получаване на поискания статут, представляват такова изключващо основание, като определянето на тежестта на съответното престъпление изисква цялостна преценка на всички обстоятелства в отделния случай (решение от 2 април 2020 г., Комисия/Полша, У. и Чешка република (Временен механизъм за преместване на кандидати за международна закрила), С-715/17, С-718/17 и С-719/17, EU:С:2020:257, т. 154). 93 Ето защо на петия въпрос следва да се отговори, че член 17, параграф 1, буква б) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска субсидиарната закрила на даден кандидат да бъде изключена по силата на тази разпоредба въз основа на осъдителна присъда, която е била известна на компетентните органи, когато в резултат от предходно производство са предоставили на този кандидат статут на бежанец, който впоследствие му е бил отнет.

С Решение № 1581 от 11.03.2024 г. по адм. дело № 12018/2023 г. 64-ти състав на АССГ е отменил решение на председателя на ДАБ при МС, с което е отнет предоставеният статут на бежанец на сирийски гражданин.

С Решение № 961 от 13.02.2024 г. по адм. дело № 52/2024 г. на 19-ти състав на АССГ е отменил решение на председателя на ДАБ при МС, с което е отнет предоставеният хуманитарен статут на иракски гражданин. За да издаде оспореното решение, административният орган е приел, че по отношение на А. Хасиб, гражданин на Ирак са налице предпоставките по чл. 17, ал. 4, във връзка с чл. 12, ал. 2, т. 2 от ЗУБ за отнемане на предоставения му хуманитарен статут. Административната процедура по отнемане на предоставена международна закрила е детайлно регламентирана в чл. 78 от ЗУБ. Съгласно ал. 1 на тази разпоредба, производството за отнемане или прекратяване на предоставена международна закрила се образува при наличие на нови данни, които дават основание за преразглеждане на предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут. Според настоящия съдебен състав в случая са налице такива нови данни. ДАБ е била уведомена за това, че А. Хасиб, гражданин на Ирак е сключил два пъти споразумение със съответната прокуратура, одобрено от съда, при което се е признал за виновен в извършване на престъпление по чл. 279 от НК – влизане и излизане от територията на страна без разрешение на надлежните органи на властта. Без значение е, че деянията са били извършени преди да му се предостави хуманитарен статут, защото осъждането е станало известно на ДАБ, едва след това. Съдът намира, че в хода на административното производство по издаването на оспорения акт са допуснати съществени нарушения на административно-производствените правила, довели ограничаването на правото на чужденец да участва в него. На първо място, по силата на чл. 2 от нормата, чужденецът се уведомява с писмо с обратна разписка за

образуваното производство, причините за това и датата и мястото за провеждане на интервю, по време на което да изложи възраженията си срещу отнемането или прекратяването на международната закрила. За разлика от други предвидени в ЗУБ случаи, касаещи уведомяването на чужденци (чл. 34, ал. 6, чл. 46в, ал. 4, чл. 67в, ал. 2, чл. 70, ал. 6 и т.н), където е предвидено, съответният акт се връчва по реда на чл. 76 от ЗУБ, в чл. 78, ал. 2 от с.з. липсва подобна регламентация. Т.е. не би могло да се приеме, че при невъзможност за връчване (чл. 76, ал. 5), съобщението ще се счита за връчено. Според настоящия съдебен състав това не е случайно, защото с решението за отнемане на вече предоставена международна закрила, правата и интересите на адресата му се засягат в много по-голяма степен. При влизане на решението в сила чужденецът ще бъде длъжен да напусне страната. Съдът, вземайки предвид изложените аргументи и разсъждения, намира, че административният орган не може да приложи процедурата по чл. 76, ал. 5 от ЗУБ, когато уведомява дадено лице, че срещу него е образувано производство за отнемане на вече предоставена международна закрила. При невъзможност лицето да бъде намерено, респективно да му бъде връчено съобщение по чл. 78, ал. 2 от ЗУБ, следва да бъдат приложени предвидените в чл. 18а, ал. 8-10 от АПК, способности за връчване. Едва след изчерпване на предвидените в тези разпоредби възможности, следва да се приеме, че съобщението за започване на производството е редовно връчено. В разглеждания казус, административният орган е приел, че Абдулбари Хасиб, е бил редовно уведомен за започнатото спрямо него производство за отнемане на предоставения му хуманитарен статут, след като поканата за провеждане на интервю се е върнала в цялост, с отбелязване „адресатът е непознат”. Съдът не може да приеме, че така проведената процедура по връчването на съобщението е изчерпателна и достатъчна, защото само след няколко месеца, видно от приложеното по преписката известие на доставяне, на същия адрес на който на чужденеца първоначално е било изпратено съобщението за започване производството, редовно е връчено решението – предмет на оспорване по настоящето дело. На следващо място, видно от съдържанието на текста на самата покана за интервю, в него не са описани съществени елементи, предвидени в чл. 78, ал. 2 от ЗУБ, а именно липсва изобщо уведомяване за образуваното производство и за причините за това. В случай, че чужденецът беше получил поканата, той не би могъл да се подготви за интервюто, съответно да направи възражения и да представи доказателства, което несъмнено би ограничило правото му на защита. В хода на производството е допуснато и едно много съществено нарушение, което има пряко отношение върху крайното решение на административния орган, да отнеме или не предоставената вече международна закрила. Съгласно чл. 78, ал. 4 от ЗУБ, при провеждане на производството за отнемане или прекратяване на международна закрила се прилагат съответно чл. 63 и 63а от ЗУБ. По преписката липсват данни, по време на производството по отнемането на вече предоставения хуманитарен статут на А. Хасиб да е събрана, точна и актуална информация, свързана с общата обстановка в държавата по произход на чужденеца Ирак, базирана на различни източници, включително самия чужденец, български или чуждестранни органи, физически или юридически лица, Европейската служба за подкрепа в областта на убежището, Върховния комисар на Организацията на обединените нации за бежанците и международни организации за защита на правата на човека, така както изрично предвижда нормата на чл. 63, ал. 3 от ЗУБ. Без наличие на такава информация, административният орган не би могъл да вземе правилно решение, защото ако страната на произход е в състояние на вътрешен въоръжен конфликт, достигаш прага на безогледно насилие или са налице някои от другите, предвидени в чл. 9 от ЗУБ, предпоставки за предоставяне на хуманитарен статут, чуждестранният гражданин не би могло да бъде върнат там. На последно място съдът намира, че преди или при вземането на решението си за отнемане на вече предоставен хуманитарен

статут, на основание чл. 17, ал. 4, във връзка с чл. 12, ал. 2, т. 2 от ЗУБ, административният орган е длъжен да изложи мотиви относно тежестта на извършеното от чужденеца престъпление и това как то се е отразило върху реда на държавното управление и как е засегнало интересите на останалите членове на обществото.

В законовият срок решението не е обжалвано от юрисконсулт в дирекция КПМЗ поради невъзможност да бъдат преодолените и санирани допуснатите нарушения. Изготвена е докладна записка, с разяснения към интервюиращия орган относно дадените задължителни указания от съда.

ИЗВОД:

При вземане на решения за прекратяване или отнемане на международна закрила е необходимо да се изследват подробно всички факти и обстоятелства, свързани (където е относимо) със степента на обществена опасност на чуждите граждани, изградените от тях социални, семейни и трудови връзки и последиците, които биха настъпили по отношение на правото на зачитане на личния и семеен живот на тях и техните близки.

На следващо място, чужденецът се уведомява с писмо с обратна разписка за образуваното производство, причините за това и датата и мястото за провеждане на интервю, по време на което да изложи възраженията си срещу отнемането или прекратяването на международната закрила.

На следващо място, при постъпило становище на ДАНС с което е уведомила ДАБ, че лицето продължава да представлява заплахата за националната сигурност на страната ни и на основание чл.78, ал.2 ЗУБ е образувано производство за отнемане на международната закрила, следва да се докаже твърдението за наличие на сериозни основания да се предполага, че бежанецът представлява опасност за националната сигурност.

Поради липса на легални определения в законодателството на ЕС държавите членки са свободни да определят изискванията относно обществения ред и националната сигурност според националните си нужди, които могат да се различават в отделните държави-членки и в различните периоди от време. От друга страна, изискванията, свързани със защитата на националната сигурност и обществения ред, следва да се разбират в строг смисъл, а обхватът им не може да бъде определен едностранно от всяка от държавите членки, без контрол от страна на институциите на Съюза, и по-специално от страна на Съда на Европейския съюз (СЕС). Държавите членки са длъжни не само да тълкуват националното право в областите, в които се прилага правото на Съюза, по начин, който да съответства на правото на Съюза, но и да не допускат да се основават на тълкуване на текст от вторичното право, което би влязло в конфликт с основните права, защитавани от правовия ред на Съюза, или с останалите общи принципи на правото на Съюза. Понятието „обществена сигурност“ обхваща както вътрешната, така и външната сигурност на държавата членка, свързани с накърняването на функционирането на институциите и на основните държавни служби и запазването на живота на населението, както и рискът от сериозно смущаване на външните отношения или на мирното съвместно съществуване на народите. Понятието „обществен ред“, се тълкува от СЕС в смисъл, че предполага, освен смущаване на обществения ред, каквото е всяко нарушение на закона, като действителна, настояща и достатъчно сериозна заплахата, която засяга основен обществен интерес. При преценката на тези понятия е релевантно всяко фактическо или правно обстоятелство, свързано с положението на съответния гражданин на трета страна, което може да изясни дали личното поведение на това лице представлява такава заплахата. За да констатира наличие на заплахата за националната сигурност или обществения ред държавата членка не може

да се позовава на обща практика или на каквато и да било презумпция, без надлежно да отчете личното поведение на гражданина и заплахата, която то представлява в това отношение. Не е изключено след преценка на всички релевантни обстоятелства да се констатира, че даден кандидат представлява действителна, настояща и достатъчно сериозна заплаха за националната сигурност или обществения ред поради наличието на убедителни данни, че той възнамерява да извърши подобно деяние.

От анализа на съдебните решения могат да се очертаят следните изводи:

1. В значителна част от решенията си съдът е възприел изводите на административния орган, че в страната на произход на кандидата за международна закрила не е налице състояние на въоръжен международен или вътрешен конфликт, който да обуславя нуждата от предоставянето на международна закрила. Съдът се позова на справките изготвени от Дирекция „Международна дейност“, ДАБ при МС, като по този начин освен, че се възприема отсъствието на международен конфликт по смисъла на чл. 9, ал. 1, т. 3, също така се опровергават посочените в подаваните жалби срещу решенията на ДАБ при МС аргументи, че не са изследвани всички факти и обстоятелства в държавите по произход на търсещите закрила.

2. Потвърждава се преценката на административния орган, че в някои от случаите не се касае за лице търсещо закрила, а за мигрант, който напуска държавата си на произход поради лични, икономически, битови или криминални причини.

3. В няколко от решенията, за да отхвърли жалбата на чужденеца АССГ се е мотивирал, като се е позовал на откритите в административното производство несъответствия на заявените от чужденеца данни пред интервюиращия орган. Това става най-често при последваща молба закрила и/или при проведено повече от едно интервю, като заявената информация съществено се разминава, което води до извода за недостоварността на бежанската история.

В заключение от съдебния анализ на горепосочените решения се очертават следните изводи:

При извършеният съдебен анализ се налагат следните изводи:

- I. Необходимо е да се спазват процедурите, указани в ЗУБ. Неспазването на административно-производствените правила води до отмяна на административния акт. Тежестта на този порок е от такова естество, че не може да бъде санирана и преодоляна пред касационната инстанция.
- II. Производството следва да е протекло при стриктно спазване на процедурите, регламентирани в закона и приложимата европейска директива – проведено е лично интервю с молителя в присъствието на преводач. По време на интервюто на чужденеца е предоставена възможност да изложи съображенията си относно неговата молба за предоставяне на международна закрила пред лице, което има правомощия по силата на националното право за провеждането на подобно интервю. Осигурени са всички условия, които дават възможност на кандидата да изложи основанията за своята молба по последователен начин. Интервюто е проведено от интервюиращ орган, който е отчетел личните и общите обстоятелства във връзка с молбата на търсещия закрила, който е бил в състояние да гарантира подходящо общуване между кандидата и лицето, което провежда интервюто, избран е преводач, който да е в състояние да гарантира подходящо общуване между кандидата и лицето, което провежда интервюто.

Общуването се осъществява на предпочетения от кандидата език, освен ако няма друг език, който той разбира и на който той е в състояние да общува ясно. Когато това е възможно, държавите-членки предоставят преводач от същия пол, ако кандидатът е поискал това, освен ако решаващият орган няма причини да смята, че искането е на основания, които не са свързани със затруднения от страна на кандидата да представи изчерпателно основания за молбата си. От своя страна на проведеното интервю, кандидатът е дал обяснения, свързани с неговата бежанска история, интервюто е обективизирано в протокол от проведеното интервю. Оспорващият е подписал протокола, като текстът е бил преведен на разбираем за него език, отново с помощта на преводач от арабски език. Производството е приключило без забавяне, изготвено е становище от страна на интервюиращия орган съобразно преценка на събраните по преписката доказателства, с което е предложено на оспорващия да бъде отказан статут на бежанец и хуманитарен статут.

III. Съдът приема справките, изготвени от дирекция „Международна дейност“ за доказателство относно съдържащите се в тях факти и информация. Това налага да се следва установената практика по всяко административно дело да се прилага актуална справка за държавата по произход на съответното лице, като при необходимост, се ползват не общи справки, а такива, съдържащи конкретна информация, съобразно спецификата на представената бежанска история.

IV. В рамките на тримесечието от ВАС бяха отменени и две решения на председателя на ДАБ за отнемане на предоставена международна закрила и едно решение за отказ от предоставяне на международна закрила, тъй като е получена информация, че лицето представлява заплаха за националната сигурност и за него са налице изключващите клаузи по чл. 12, ал. 2 от ЗУБ.

По отношение на отмененото решение за отказ от предоставяне на закрила, Административният съд е приел, че оспореният акт е немотивиран и противоречи на решение от 22.09.2022 г., постановено от Съда на Европейския съюз /СЕС, Съда/ по дело С-159/19, тъй като отказът на органа да предостави на сирийския гражданин статут на бежанец и хуманитарен статут е обусловен единствено от даденото от ДАНС, немотивирано становище.

Според възприетото от СЕС в решението му по дело С-159/21, чл. 4, § 1 и § 2, чл. 10, § 2 и § 3, чл. 11, § 2 и чл. 45, § 3 от Директива 2013/32 във връзка с чл. 14, § 4, б. а и чл. 17, § 1, б. г от Директива 2011/95 не допускат национална правна уредба, съгласно която, когато органи със специализирани функции, свързани с националната сигурност, са констатирани с немотивирано становище, че дадено лице представлява заплаха за тази сигурност, решаващият орган е длъжен системно да отказва да предостави субсидиарна закрила на това лице или да отнеме предоставената по-рано международна закрила на същото лице, като се основава на споменатото становище. Според мотивите на Съда в горепосоченото решение, единствено решаващият орган, /който според чл. 2, б. "е" от Директива 2013/32 е всеки квазисъдебен или административен орган в държавата членка, компетентен за разглеждането на молбите за международна закрила, както и да вземе решение като първа инстанция по такива случаи, тоест по аргумент от чл. 48, ал. 1, т. 1 и чл. 52 ЗУБ - председателят или заместник председателят на ДАБ/, под съдебен контрол, е този, който трябва да направи преценка на всички релевантни факти и обстоятелства, включително свързаните с прилагането на членове 14 и 17 от Директива 2011/95, едва след която да приеме решение. Този орган не може надлежно просто да приведе в действие решение, прието от друг орган, което е задължително за него по силата на национална правна уредба, и само на това основание да откаже да предостави субсидиарна закрила или да

отнеме предоставената по-рано международна закрила. Напротив, решаващият орган трябва да разполага с цялата релевантна информация и като я вземе предвид, самостоятелно да прецени фактите и обстоятелствата, за да определи съдържанието на решението си, както и да го мотивира в пълна степен. Решаващият орган трябва да има свобода на преценка, за да реши дали съображения, свързани с националната сигурност на съответната държава членка, трябва да доведат до отказ от предоставяне на хуманитарна закрила или до отнемане на статута на бежанец, което изключва вероятността констатирането на заплаха за тази сигурност автоматично да предполага подобен отказ или отнемане. С оглед самите функции на решаващия орган, значението на информацията, предоставена от органи със специализирани функции, свързани с националната сигурност и нейната относимост към целите на решението за предоставяне на международна закрила, е необходимо да бъдат свободно преценявани от решаващия орган, който няма как да бъде задължен да се основе на немотивирано становище, издадено от органи със специализирани функции, свързани с националната сигурност, на база оценка, чиято фактическа основа не му е известна. В този смисъл е решение №9349/09.10.2023 г. постановено по адм. д. № 4863/2023 г. по описа на ВАС.

Следователно, ценена в контекста на изложеното, безспорната установеност по делото, че на чужденеца е отказан хуманитарен статут, само заради изразеното от ДАНС отрицателно становище, при това без овластеният за вземане на решение относно предоставянето на този статут орган, да е извършил самостоятелна и собствена преценка на релевантните за случая факти, дали повод на ДАНС да възрази срещу предоставянето на международна закрила на сирийския гражданин, налага правилно формирания от административния съд извод, че оспореният административен акт е несъответен на решението на СЕС по дело C-159/21 г. и даденото с него тълкуване. По отношение на решенията за отнемане на предоставена международна закрила, доводите за отмяна на решенията на съда са, че изискванията, свързани със защитата на националната сигурност и обществения ред, следва да се разбират в строг смисъл, а обхватът им не може да бъде определен едностранно от всяка от държавите членки, без контрол от страна на институциите на Съюза, и по-специално от страна на Съда на Европейския съюз (СЕС). Държавите членки са длъжни не само да тълкуват националното право в областите, в които се прилага правото на Съюза, по начин, който да съответства на правото на Съюза, но и да не допускат да се основават на тълкуване на текст от вторичното право, което би влязло в конфликт с основните права, защитавани от правовия ред на Съюза, или с останалите общи принципи на правото на Съюза. Понятието „обществена сигурност“ обхваща както вътрешната, така и външната сигурност на държавата членка, свързани с накърняването на функционирането на институциите и на основните държавни служби и запазването на живота на населението, както и рискът от сериозно смущаване на външните отношения или на мирното съвместно съществуване на народите. Понятието „обществен ред“, се тълкува от СЕС в смисъл, че предполага, освен смущаване на обществения ред, каквото е всяко нарушение на закона, като действителна, настояща и достатъчно сериозна заплаха, която засяга основен обществен интерес. При преценката на тези понятия е релевантно всяко фактическо или правно обстоятелство, свързано с положението на съответния гражданин на трета страна, което може да изясни дали личното поведение на това лице представлява такава заплаха. За да констатира наличие на заплаха за националната сигурност или обществения ред държавата членка не може да се позовава на обща практика или на каквато и да

било презумпция, без надлежно да отчете личното поведение на гражданина и заплахата, която то представлява в това отношение.

V. От важно значение е да се установи наличието на определена връзка между кандидата и съответната трета държава. Връзката е необходимо да е достатъчно ясно определена, за да приеме разумно, че кандидата ще се върне в третата страна. По отношение на определяне на обема на тази връзка, държавите – членки запазват широка свобода на преценката при прилагането на това условие в националното ниво. В някои държави за наличие на такава връзка се приема, издадено в третата страна разрешително за пребиваване или местожителство, докато в други се търсят по-скоро лични връзки, като произход на кандидата, владеенето на официален език на третата страна, установени семейни, социални или културни връзки и т.н.

VI. Според чл. 15, ал. 1 ЗЗДет., по всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси. В допълнение е и разпоредбата на чл. 15, ал. 6 ЗЗДет., която задължава при всяко дело съдът или административният орган да уведоми Дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, която изпраща представител, който изразява становище, а при невъзможност изпраща доклад. От данните по делото е видно, че административният орган при издаването на решението си се е съобразил с посочените по-горе законови изисквания, които в случая са императивни и точно е изпълнил предписаната административна процедура. По делото има приложено и експертно становище на Дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето.

В заключение, след анализ на положителните решения на ВАС може да се обобщи, че не се касае за чужди граждани, които са били принудени да напуснат държавата си на произход поради опасност за техния живот, а се касае за лица, които търсят по-добри условия за живот. В голяма част от случаите кандидатите за международна закрила посочват причини от икономически, криминален и битов характер. Също често срещан извод е, че чужденците представят данни, които са недостоверни с единствената цел да се обоснове бежанска история относима към предоставянето на международна закрила (твърдяна смяна на религиозна принадлежност, сексуална ориентация, развитие на обясненията и добавянето на съществени елементи, непосочени в първоначалните интервюта). В тези случаи решенията са в полза на административния орган, след като са констатирани противоречия в заявеното от чуждите граждани, което е наложило извода за недостоверност на заявената история. Потвърждават се изводите на административния орган, изведени от справките на Дирекция „Международна дейност“, че независимо от наличието на инцидентни актове на насилие, отразените данни сочат липсата на висока степен на безогледно насилие, изискуема за търсенето на международна закрила. От анализа на съдебните решения е видно, че в административните производство са събрани необходимите данни и доказателства, като същите са обсъдени, анализирани и съпоставени с разпоредбите на закона, което обуславя постановяването на правилни, мотивирани и законосъобразни решения.